

Naročnina
Dnevna izdaja
za tiskovno Jugoslavijo
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
podeljaka izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1. stopnja, peti vrsta
malih oglasov po 50
in 20, večji oglas
nad 45 mm višine
po 10 Din, večji
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrednost po 10 Din
p. Pr. večji o
naročniku popust
Izide ob + zbiraj
rožen pondelike in
dneve po prazniku

Uredništvo je v Kopnarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, neizbrani
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2030, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopnarjevi ulici št. 6 - Celo
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inostrane, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Šukljietovi spomini

Danes je izšel tretji in zadnji zvezek spominov Nestorja naših politikov, dolgoletnega deželnega in državnega poslanca ter predzadnjega kranjskega deželnega glavarja — Franja Šukljeta.

Takole je s politično zgodovino: bila bi lahko in morala bi biti učiteljica in politična vzgojiteljica narodov, držav in vsaj onih posameznikov, ki se vodilno udeležujejo v javnosti. Tolikokrat je že bila zapisana ta resnica, da je postala že fraza, vendar pa vse kaže, da je to ena izmed onih ved, ki je menda do sedaj narode še jako malo naučila. Vkljub temu pa navedena resnica ne izgubi na svoji veljavi prav nič. Da, še več, vzroke mnogih usodnih napak narodov moramo iskati ravno v dejstvu, da so njih krmariji tako malo poznali politično zgodovino, kajti pogreški, ki so jih delali, se ponavljajo v politični zgodovini nešteto krat, vsi so prej ali slej rodili slične naravne in logične rezultate.

Toda vse to nas ne sme ne strašiti in ne razburjati. Če pozna sedanji rod politično zgodovino tako malo, pa glejmo in skrbimo, da jo bo poznal vsaj prihodnji. Časi, kakršni so dandanes, ko ni prilike, da bi se izživljali v aktivnem politikovanju, so pač najprimernejši, da se ozre narod tem globlje v svojo preteklost in si iz nje očisti pogled v svojo bodočnost. Zlasti mladini, ki bo oblikovala bodočnost, je to neobhodno potrebno.

Slovenci svoje politične zgodovine še nimamo napisane. Skoda, kajti če bi jo imeli, bi bila v naši javnosti nemogoča marsikatera glupost in tudi marsikatera laž, ki skušajo danes tako brezskrbno in nekontrolirano zavajati narod na docela napačna pota. Dolžnost najbližje prihodnosti je zato, da jo dobimo, in sicer tako, ki nam bo izčrpno registrirala in analizirala vso politično pot, ki jo je prehodil naš narod v zadnjem stoletju, obenem pa tudi jasno pokazala narodov genij, ki je to pot usmerjal. Danes se je pisanja te zgodovine že moglo lotiti, kajti v zadnjih letih smo dobili zanj že precej gradiva, ki bo zgodovinarju izborna služilo. Med najdragocenejše spadajo pravkar zaključeni Šukljietovi spomini.

Doživel je Šuklje pravzaprav vso našo politično zgodovino, pri znatnem njenem delu je pa vodilno sodeloval. Rojen je bil v času, ko so še glasno odmevali revolucionarni dogodki l. 1848., svoja deška leta je preživel v dobi, ko je cesar Franc Jožef dal polni razmah svoji absolutistični naravi; gimnazijo in univerzo je študiral v letih, ko se je bil v državi usodni boj za centralistično in federalistično obliko države, prva moška leta je gledal, kako je skušal Auerspergov režim s svojim centralizmom in kulturnobojnostjo zadušiti vse mlade pridobitve slovenskega naroda in ga vpogniti do nemega hlapca, videl je edino mogoči konec nemško-liberalnega režima, ki sta ga zadušila lastna korpucija in do skrajnosti priklopel nezadovoljstvo narodov. Ko so ti žalostni časi minili, vidimo Šukljeta že v kranjskem deželnem zboru, kmalu nato tudi v dunajskem državnem zboru, kjer je povsod zavzemal najodličnejše mesto, soustvarjaljoč pogoje, ki so omogočili našemu narodu tak ogromni napredek, kot ga beležijo zadnja desetletja preteklega stoletja in prvo desetletje tekočega. Povzpeli se je s svojimi kvalitetaми do najvišjega mesta, s kakršnim je pred vojno razpolagal slovenski narod, to je do kranjskega deželnega glavarstva in ravno njegov prihod v častiljivi ljubljanski deželni dvorec ostane vpravo zgodovinski, kajti tedaj se je začela za tedanjega kranjskega deželno avtonomijo doba, v kateri si je slovenski narod priboril sijajno izpričevalo za svojo politično zrelost in za najširše samoupravno življenje. Da je moral mož v takih okoliščinah doživeti mnogo prevažnega in prezanimivega, je umevno samoobsebi. Če pomislimo končno še to, da ima Šuklje globoko in široko zgodovinsko izobrazbo ter temperamentno pero, je karakteristika njegovih spominov podana.

Neobhodno potrebno je, da jih pozna vsak naš izobraženec, kajti ovrgli mu bodo marsikatero frazo, kakršnih je naš plitki tisk tako poln.

* K podrobnemu poročilu o tej važni knjigi se še povrnemo. — Op. ur.

Sušak, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Za policijskega šefa na Sušaku je imenovan Joac Mešterovič, dosedanjí komisar obmojne policije v Subotici. Danes je prevzel posle od dosedanjega namestnika policijskega šefa dr. Rajakoviča.

Deputaciji Zetske in Vrbaske banovine pri kralju

Belgrad, 30. dec. V nedeljo sta prispeli v Belgrad deputaciji Vrbaske in Zetske banovine. Na peronu so bili pristrčno sprejeti ter jih je v imenu belgrajske občine pozdravil njen podpredsednik dr. Miloslav Stojadinović. Za pozdrav pa se je Belgrajčanom zahvalil predsednik bihačke občine Juzuf Hadžić Omer. Po pozdravu so krenili člani deputacije med neprestanim pozdravljanjem meščanstva v mesto. V hotelu »Imperial« in v Kazini je priredila občina deputacijam skupen banket. Pri banketu je bilo spregovorjenih več navdušenih govorov.

Točno ob polšesti uri popoldne je sprejel kralj na dvoru deputacijo. Ko je vstopil v dvorano, so ga pozdravili člani deputacij z navdušenimi »živio«-klici. Kot prvi je pozdravil kralja v imenu Zetske banovine cetinjski župan Tomo Milošević. V imenu Vrbaske banovine pa je pozdravil kralja dr. Toda Lazarevič, odvetnik iz Banjaluke. Oba sta v svojih govorih naglasila neomejeno zvestobo obeh banovin do kralja in domovine. Deputaciji se je zahvalil kralj s tem govorom:

»Gospod predsednik! Gospodje! Hvala Vam za odkritosrčne besede dokazane zvestobe in udanosti do mene in moje doma. Velika in znana je neprestana ljubezen vaših krajev do narodnega edinstva in svobode. Velikanske žrt-

ve in preganjanja, ki jih je moral pretrpeti naš narod, so to ljubezen le utrdile. V nacionalnih srcih naroda Zetske in Vrbaske banovine so morali najti močan odmev silni vzkliki narodnemu edinstvu in kraljevini Jugoslaviji, ki nam neprestano prihajajo iz vseh delov naše velike domovine. Doba narodnega trpljenja in narodnih bojev je za nami in se končuje z zmago in popolnim zedinjenjem. Smo pred dobo miru, reda in ustvarjanja na vseh poljih narodnega in državnega življenja.

Ko se vrnete domov, sporočite mojemu zvestemu narodu Zetske in Vrbaske banovine moje kraljevske pozdrave k novemu letu. Bodite tolažniki svojih želja in svojih stremeljenj, da ponosni na svojo slavno preteklost gojimo vse svoje lepe plemenske vrline tudi v miru in da uporabimo vso svojo vztrajnost in silo samo za narodno blagostanje in kulturno napredovanje.

Belgrad, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Danes je deputacija iz Zetske in Vrbaske banovine, po številu okrog 50 delegatov, obiskala grob neznanega vojaka. Na grobu je govoril Ilija Bulić, duhovnik iz Nove Varoši. V imenu vrbaske delegacije je govoril Božidar Jovičić. Od tu je deputacija odšla v Topolo, kamor je prišla danes popoldne. Na grobu kralja Petra so položili venec. Tu je govoril Sečković.

Kotiranje Blairovih obveznic na domačih borzah

Belgrad, 30. decembra. (AA) Minister financ dr. Stanko Švrljuga je pod št. D. R. br. 217.365/29 z dne 22. decembra 1929 izdal tale sklep:

Na domačih borzah, zaenkrat v Belgradu in Zagrebu, se dovoli kotiranje obveznic naših povejnih državnih investicijskih posojil v zla-

tu, to je 7 in 8 odstotnega posojila Blair Co, in 7 odstotnega posojila Državne hipotekarne banke, ki so bila emitirana v New Yorku; dovoljenje velja samo za promptne posle, sklepi so po 1000 dolarjev, vendar je treba tečaj izraziti v dinarjih.

Nov zakon

Belgrad, 30. decembra. (AA) Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za javna dela, po pristanku finančnega ministra ter po zaslišanju predsednika ministrskega sveta podpisal in proglasil zakon o posebnem pooblastilu ministra javnih del za nabavo lesenih drogov za potrebe brzojavne in telefonske službe.

Zakon se glasi: Čl. 1: Pooblašča se minister javnih del, da lahko, izvzema je čl. 95 c zakona o državnem računovodstvu, opravi licitacije in sklepe pogodb, a po prehodnem odobrenju predsednika ministrskega sveta in ministra financ v svrhu nabave drogov, kočnic in krečnic v breme prihodnjega proračunskega leta za vsoto 7 milijonov dinarjev, s tem da je dolžan preskrbeti odgovarjajoči znesek v proračunu za prihodnje proračunsko leto.

Čl. 2: Glede razpisov licitacij, sklepov pogodb in izvrševanja pogodb o nabavi drogov, kočnic in krečnic veljajo v vsem obsegu določbe zakona o državnem računovodstvu.

Pozdrav amer. Jugoslovancu predsednika vlade

Belgrad, 30. decembra. (AA) Predsednik ministrskega sveta in minister notranjih zadev general Peter Živković je prejel iz Pittsburga naslednjo brzojavko:

Pittsburg, 27. decembra. Hrvati v Pittsburgu pristrčno pozdravljajo imenovanje Koste Unkovića za našega konzula in kličejo »Živel kralj! Živela kraljevska vlada!«. — Nikola Košćević, predsednik Hrvatskega doma.

Belgrad, 30. dec. AA. Predsednik ministrskega sveta in min. notranjih zadev general Peter Živković je prejel iz Združenih držav naslednjo pozdravno brzojavko:

Pittsburg. Slovenci v Pittsburgu navdušeno pozdravljajo konzula Kosto Unkovića. Živela kraljevina Jugoslavija! Živela vlada!

Anton Zbašnik,
Predsednik Jugoslovenske jednote.

Belgrajske vesti

Belgrad, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Te dni se bo tukaj vršila interministerijalna konferenca, na kateri bodo razpravljali o tem, kako da bi se prišlo v okoliščini med avtomobilizmom in železnico. V marcu se bo vršila mednarodna konferenca o tem vprašanju v Madridu.

Zakon o pristojnosti je gotov. Te dni bo podpisan in objavljen.

Nova poljska vlada

Varšava, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Prof. Bartel je takole sestavil novo vlado:

Predsednik ministrskega sveta profesor Bartel,

vojni minister Pilsudski, zunanji minister Zaleski (nespremenjen), finance Matuszewski (nespremenjen), pravosodje Srečko Dutkiewicz, predsednik varšavskega apelacijskega sodišča, trgovina in industrija Kwiatkowski (nespremenjen),

notranje zadeve Jozefski, dosednji vodja volinjski,

agrarna reforma Staniewicz (nesprem.), pošta in brzojav ing. Boerner (nesprem.),

javna dela prof. Maksimilijan Matakiewicz, prof. na lvovski politehnik, kmetijstvo Niezabytowski (nesprem.),

prosveta Czerwinski (nesprem.), promet ing. Kühn (nesprem.).

Imenovanja pri mariborskem finančnem inspektoratu

Maribor, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Za šefa okrožnega finančnega inšpektorata v Mariboru je imenovan finančni svetnik Avgust Sedlar, dosedanjí vodja davčne uprave v Mariboru. Za šefa davčne uprave v Mariboru je imenovan višji blagajnik Ferdo Kocovan. V službovanju pri finančnem inspektoratu so dodeljeni finančni inspektor Josip Majhen, višji davčni kontrolor, Avgust Cejan in Ferdo Prelog. Nadalje knjigovodja Fran Meglič in glavni arhivar Oroslav Rakuša.

Železniška nesreča

Sarajevo, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Sinoči se je pri vasi Bistrica zgodila železniška nesreča. Potniški vlak, ki je vozil proti Višegradu, je naletel pri vasi Bistrica na kup kamenja, ki se je bilo sesulo z brega na progi in se tam nagromadilo. V kup se je zalepela lokomotiva in skočila s tračnic. Poškodovana je lokomotiva in par vagonov, človeških žrtev pa ni bilo nobenih.

Zagrebske vesti

Zagreb, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Ustanovitelj in upravnik narodnega etnografskega muzeja v Zagrebu Berger je obvestil pristojne oblasti v prosvetnem ministrstvu, da je zapisal vso odškodnino, ki jo je imel dobiti za nekatere svoje lastne vrednote, kulturnim in humanitarnim društvom. Vrednost odškodnine znaša 75.000 dinarjev.

Sušak, 30. dec. (Tel. »Slov.«) V reškem pristanišču je sinoči nastal velik požar, katerega žrtev so bili štirje vagoni mineralnega olja. Gasilec se je le z največjim trudom s pomočjo vojakov posrečilo požar omejiti. Jugoslovanska ladja, ki je bila v reški luki natočena z 1300 posadami bencina, je bila v veliki nevarnosti. Neki italijanski vlačilec jo je pravočasno izvelkel iz pristanišča in jo rešil nevarnosti.

Subotica, 30. dec. (Tel. »Slov.«) 8. in 9. januarja 1930 bodo tu gostovali hudožstveniki. Odigrali bodo Gogaljevo »Ženitev« in Ostrovskega »Revščina ni greh«.

Ital. petrolejske koncesije v Albaniji podaljšane

Tirana, 30. decembra. (AA) Danes priobčuje službeni list zakon, s katerim se podaljšujejo italijanske koncesije za eksploatacijo petroleja v Albaniji. Zakon je dodatek konvencije za preiskovanje in izkoriščanje petroleja, ki je bilo dodeljeno kraljevini Italiji. Zakon ima tri člene in se glasi čl. 1: Konvencija, ki je bila sklenjena za dobo 3 let, se podaljša za tri prihodnja leta in to od dne, ko je potekla prva perioda, to je od 8. decembra 1929 in bo trajala do istega dne 1932.

Drobne vesti

Dunaj, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Po odredbi finančnega ministrstva ne bo od jutri dalje zagrebska lesna industrijska družba »Slavonija« več notirala v uradnem kurzem listu dunajske borze.

Dunaj, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Glede uprave premoženjske mase Bodencreditanstaltla namerala Creditanstalt svoj delež pri Reschitzawerke prodati nemškemu koncernu Otto Wolff. Ze od ustanovitve l. 1920. dalje je bil pri Reschitzawerke udeležen angleški koncern Wickers s tretjino delnic.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma jasno. Ponoči zmriženo. Podnevi južno.

Pod vlak se vrgel

Zagreb, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Na kolodvoru v Jaski se je dogodila težka železniška nesreča. Čevljarski pomočnik Milko Planinčić se je na kolodvoru vrgel pod mednarodni vlak, ki vozi iz Sušaka v Budimpešto. Kolesa so mu pretrgala glavo vzdolž in jo razdelila na dvoje, da je del glave obvisel na lokomotivi. Vzrok samoumora še ni dognan.

Indijsko vprašanje

25. decembra se je na velikem taboru pri Lahoreju v Indiji otvoril 44. vseindijski kongres. Redkokateri njegovih predhodnikov je imel tak svetovni pomen kot ta, četudi ni vzroka za vznemirjenje, ker je Anglija vedno bila in tudi to pot bo kos položaja. Predsednik kongresa je zopet Pundit Jawaharlal Nekru, kojega sprejem na zadnjem kongresu v Kalkuti je nalikoval triumfalnemu sprejemu.

Prevladujočemu vplivu Gandhija se je v preteklem letu posrečilo, da se je sprejela kompromisna formula, po kateri bi morala Indija postati s 1. januarjem 1930 dominion, sicer bi se zopet vzpostavil pasiven odpor indijskega ljudstva. Termin je potekel. Dolgotrajna pogajanja med voditelji tega indijskega gibanja in angleško vlado so končala brez uspeha. Tudi delavska vlada Macdonalda ni odnehala od angleškega stališča. Najnovejša vesti iz Indije potrjujejo, da se zato radikalna smer vedno bolj krepi in da se s 1. januarjem 1930 prične pasivni odpor.

Po letu 1858, ko je bila Indija inkorporirana britanskemu svetovnemu imperiju kot cesarstvo, se je počasi začela prebujati indska nacionalna zavest. Trije veliki dogodki so spravili gibanje pod angleškim gospodstvom v tek. Bengalija je bila s svojimi 80 milijoni preoblikovana. Radi upravno-tehničnih vzrokov je mislil lord Curzon, da je treba Bengalijo razdeliti v dve provinci. Ta nespametna upravna reforma je podnela razsrjenost do strastnega viharja, ki je zajel vso deželo in segel prav do južnega konca Indije. »Bande mataram! Svadeši! Svaraj!« (»Čela materne zemlja! Lastna dežela! Lastno pravico!«) — je postalo geslo vse Indije.

Rusko-japonska vojna je bistveno okrepila indijsko gibanje in ga napravila za veliko nacionalno zadevo. Če je lahko mala Japonska s komaj 50 milijoni prebivalstva zadala ogromni Rusiji uničujoč poraz, se ne bi moglo 320 milijonov Indijcev znebiti 150.000 Angležev v Indiji? Revolucionarni upori in atentati na uradnike so najbolj pokazali globino razburjenja, med tem ko je cesarska Rusija v razumljivi potrebi po kakem izhodu na Indijski ocean pošiljala v Indijo rublje in tako tajno podpirala ogenj upora.

Svadeško gibanje je zavzemalo vedno večji razmah, posebno ko so stopili na njega čelo sposobni voditelji kot Tilak, Gokhale in pozneje Gandhi. Z orientalsko strastjo je bojeval kot duševno nadkrijujoči član Mahatme Gandhara Tilak neenaki boj med z vsemi sredstvi premoči opremljenim angleškim gospodstvom in njegovim, često brezmejnim patriotizmom. Njegovo politično mučeništvo z vedno novimi sodnimi razpravami in zapornimi kaznimi je vedno znova podpiralo žerjavico nacionalnega boja v Indiji. Tilakov cilj je bila popolna neodvisnost Indije od Anglije, med tem ko so zasledovali drugi indski voditelji umerjenejšo smer, ki gre za samovlado v okvirju angleškega svetovnega imperija, kakor jo imata Kanada in Avstralija. Obisk angleškega kralja v Indiji (1911), ki je razvil ves oslepljujoči blesk indijske cesarske veličine in ki je nudil izvrstno priložnost za državniške ankete, ki naj bi Indijcem pokazali razumevanje za upravičene zahteve angleške vlade, je ostal brez trajnega vpliva. Kot glavni adut proti samovladi so Angleži vedno znova iznašali nepomirljivo držanje obeh verskih strank, mohamedancev in Hindu. Tedaj se je l. 1913. proti vsakemu pričakovanju sklenil mir med obeh verskima skupinama, čeprav je ta mir bil bolj zunanji in v ljudstvo ne sega.

V novo fazo je stopilo indijsko gibanje zaradi svetovne vojne. Na angleški poziv je vzdrževala Indija milijon pomožnih čet na evropskih frontah. Preko 100.000 mrtvih je Indija objokovala. Anglija je v času te potrebe obljubila samoupravo. Toda te nekoliko mršave privolitve so Indijce razočarale. L. 1917. je angleška vlada popustila tako daleč, da je novi angleški državni tajnik Montague napovedal obsežno upravno reformo, ki je bila objavljena o božiču l. 1919. in je od tedaj znana pod imenom »Montague-Chelmsford-Reform-bill«. Predstavlja komplicirano dvojno vlado Indijcev in Angležev. Na čelu je generalni guverner s svetovetom Angležev in Indijcev. Njemu ob strani sta dve zbornici kot najvišja zakonodajna inštanca, kjer sedi dve tretjini izvoljenih Indijcev in tretjina imenovanih Angležev. Indijskim provincam je v dalekosežni meri obljubljena samouprava. Samo armada, policija in plačevanje višjih uradnikov so si Angleži pridržali.

Ta »Reformbill« naj bi veljala deset let. S 1. januarjem 1930 bi prenehala. Indijci so sprejeli te privolitve kot nezadosten obrok; par let prej bi vzbudile nezasišeno navdušenje. Pet let je angleška vlada prišla prepozno. K vsej nesreči se je pridružil še nastop generala Dryerja spomladi 1919, ki je zapovedal v demonstrirajočo množico neoboroženih mož in žena streljati in za to se dobil osebno poviklanje. Nacionalno gibanje je zdaj naraslo do vse rušečega in podirajočega toka. Na nesrečo si je demonsko zgovorila, toda brezvestna in častihlepna žena Anny Besant za dalje časa prisvojila vodstvo. Gandhi ji je vzel vodstvo iz rok in je usmeril gibanje zopet v umerjenejšo vodo.

Gandhi se je vsaj do najnovejšega časa začel hotel zadovoljiti z dosego homerula, samouprave pod britanskim nadzorstvom. Po najnovejših vestih pa se je pred začetkom nacionalnega kongresa zaskrbel v radikalno smer. Predlagal je, naj bi kongres izjavil, da nima smisla sodelovati na nameravani angleško-indijski konferenci v Londonu, ker mora samouprava Indijcev prinesiti popolno neodvisnost Indijcev; kongres naj zavrne dominionski statut za Indijo in izreče upanje, da se bodo vse stranke združile v dosego popolne neodvisnosti. Če pomislimo, da spada Gandhi k umerjenejšim voditeljem, bomo šele razumeli pomen tega programa. Vendar je Gandhi še vedno mnenja, da se mora odpor proti

Heimwehr v razpadanju

Landbund proti fašistovskim tendencam Heimwehra - Schumi zmagal

Dunaj, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Deželni voditelj dunajskega Heimwehra, dvorni svetnik Pichl, je odstopil s svojega mesta. Odstopil je radi političnih nesoglasij. Ta odstop zopet jasno kaže, da je dunajski heimwehrovski pokret že v razpadanju.

Dunaj, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Zvezno vodstvo Heimwehra je moralo tudi gladko popustiti pred notranjim ministrom Schumyjem, ki je bil izključen kot član Heimwehra. Schumy je s Heimwehri odklonil vsaka pogajanja, dokler se njegova izključitev ne preklicuje, in tako je moralo vodstvo preklicati sklep, s katerim je izključila Schumyja. Vendar izjavlja Land-

bund, katerega načelnik je Schumy, da se bo treba šele pogajati glede pravega stališča stranke nasproti politiki Heimwehra. Landbund graja predvsem fašistično orientacijo Heimwehra. Tudi krščanske socialne strokovne zveze so zavzele stališče proti Heimwehru. Neko njihovo poročilo pravi, da razvoj Heimwehra v zadnjem času povzroča veliko nevarnost za mir in red v Avstriji in da posebno tako zvane neodvisne strokovne zveze narodne socialistične tendence, ki so bile ustanovljene v zvezi z Heimwehrovci, silijo kršči. socialne strokovne zveze, da se najodločneje branijo proti Heimwehru.

Odgoditev francoskega parlamenta

Pariz, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Poslanska zbornica je v nedeljo ponoči končala interpelacijsko debato o organizaciji in kontroli mednarodne reparacijske banke. Tardieu je naglašal, da ta banka ni nič drugega, kakor sindikat emisij-skih bank. Za Francijo ni nobene nevarnosti radi poslovanja nove banke, ker ima guverner francoske narodne banke statutarno pravico, vlagati veto proti vsem poslom, ki bi se tikali Francije. V glavnem ima mednarodna banka nalogo, končno privedi reparacijski problem iz politične v čisto finančno atmosfero. Poslanska zbornica je nato izrekla vladi zaupnico s 316 proti 271 glasovom.

Glede zvišanja uradniških plač je pozno zvečer s 305 glasovi proti 275 glasovom in ob živahnih protestih socialnih demokratov prišlo

do kompromisa, s katerim se najmanjše plače z veljavnostjo od 31. julija 1929 dalje zvišajo za 500 frankov na 8500 frankov, od 31. marca 1931 dalje pa bi se minimalna plača zvišala na 9000 frankov, kakor je to zahtevala zveza uradnikov in stranke leve.

Pariz, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Zjutraj ob 3.30 je ministrski predsednik Tardieu prečital v poslanski zbornici, pravosodni minister Hubert pa v senatu dekret vlade, s katerim se je francoski parlament odgodil do 14. januarja. Poslanska zbornica je še s 415 glasovi sprejela davčne olajšave v skupnem znesku 1.45 milijarde, ki imajo stopiti v veljavo s 1. januarjem 1930, odklonila pa je protinart radikalov glede davčne reforme, pri čemer so se odtegnili glasovanju socialisti in del radikalov.

Francija proti amer.-nemškemu dogovoru

Direktno plačevanje nemških anuitet bi znižal čisti dobiček reparacijske banke in s tem delež Francije

Pariz, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Francoska vlada bo imela jutri še eno sejo ministrskega sveta, da določi zadnje direktive za haško zaključno konferenco. Francoska delegacija se odpelje v Haag v četrtek. Mrzlični razgovori v Parizu med francosko in belgijsko vlado ter v Londonu med francoskimi strokovnjaki in angleškim finančnim ministrom dopuščajo domnevo, da med upniki še ni vse popolnoma jasno, ker se je v vzhodnem reparacijskem vprašanju glede Bolgarske doseglo zelo malo, glede Madjarske pa sploh nič. Rešitev vzvodnih reparacij pa je za Francijo in Belgijo posebno važna, ker sta obe državi upali, da bosta na ta način mogli zopet pridobiti na-

zaj vsaj del onega, kar sta morali na prvi haški konferenci odstopiti Angliji. Tudi radi posebnega dogovora med Nemčijo in Združenimi državami, ki so ga do sedaj v Parizu samo objektivno vzeli v vednost, je prišlo po vesteh lista »Paris Midic« do živahne in težavne izmenjave misli med Londonom, Brusljem in Parizom. Ta dogovor bi namreč popolnoma ovrgel Youngov načrt, če bi se plačila Nemčije Ameriki odtegovala od anuitet, ki se imajo plačevati reparacijski banki. Jasno je, da bi se s tem zmanjšalo blagajniško stanje reparacijske banke in pričakovani dobiček, s katerim bi se imele plačevati anuitete zadnjih 22 let.

Primo de Rivera odstopi?

Madrid, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Radi osebnih pojasnil, ki jih je dal Primo de Rivera v listu »A-B-C«, je veliko pozornost vzbudil uvodni članek v listu »Debate«, ki je zagovornik diktature. Ta uvodni članek pravi: Šest let težkega vladnega dela je oslabilo voljo in zameglilo jasen pogled. Primo de Rivera ne sme misliti, da mora res on vsekakor osebno

izvesti prehod od diktature v normalno stanje, in upajmo, da ima diktator ono visoko politično čednost, da bo spoznal trenutek, ko bo čas diktature minil. — Iz tega je torej jasno razvidno, da je doba Primo de Riverne potekla. Dejstvo, da cenzura dopušča take izjave, se smatra za gotovo znamenje, da je Primo de Rivera trdno odločen, čim prej odstopiti.

Kardinal Gasparri bolan

Rim, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Kakor se danes poroča, je kardinal-državni tajnik Gasparri pred par dnevi obol el na influenci, zaradi česar je primoran mirovati. Uradni komunikacije o tem poroča, da je stanje za pacienta brez nevarnosti. Visoka starost kardinala — ima že nad 80 let — bi lahko povzročila bojazen, vendar je znano, da je njegov odstop že sklenjena stvar. Navzlic zdravniškemu buletinu se ato lahko smatra, da je kardinal Gasparri samo lahko obol el, vendar pa dosti težko, da lahko s tem utemelji svoj odstop tudi javno.

Princ Nikolaj ni izstopil iz regentskega sveta

Bukarešt, 30. dec. (Tel. »Slov.«) Danes zvečer sta imela daljši razgovor ministrski predsednik Maniu in minister kraljevskega dvora Hlod, na katerem sta razpravljala o vesteh, ki se širijo o izstopu prince Nikolaja iz regentskega sveta. Po sestanku je bil izdan komunikacija, ki izjavlja: »Več domačih in inozemskih listov je ponovno objavilo tendenciozno vest, da je princ Nikolaj izrazil željo, umakniti se iz regentskega sveta. Predsedstvo ministrskega sveta najodločneje demantira te vesti kot popolnoma izmišljene.«

Francoska delegacija za Ha g

Pariz, 30. dec. AA. Predsednik francoske vlade je sprejel francoske strokovnjake za drugo reparacijsko konferenco v Haagu. Francosko delegacijo bodo poleg predsednika vlade tvorili ministri Briand, Cheron, Loucheur, Berthelot, Parmentier, Quesnay itd. Francoska delegacija odpohtuje iz Pariza v četrtek ob 11.

angleškemu gospodstvu omejiti na pasivno resistenco, na bojkot angleške uprave in upravnih korporacij in na neplačevanje davkov kakor tudi na neposlušnost gotovim postavam.

Konflikt je torej zelo resen; gotovo tako resen, kakor ni še nikoli bil. Vendar ni dvoma, da bo Anglija umela položaj obvladati. Da li je Indija sposobna, da se popolnoma

sama vlada, je veliko vprašanje; moralno in socialno stanje prebivalstva je zelo nizko; rivalitete domačih despotov, raznih verstev in kast so še vedno ogromne. Anglija pa bo primorana dati Indiji čim prej dominionski položaj, kar bi bila najbolj pametna rešitev tako v interesu Indije in Anglije kakor tudi svetovnega miru.

V franc. parlamentu - za časa velike debate

Paris, 26. decembra.

V francoskem parlamentu se obravnava proračun zunanega ministrstva. Debata, ki se razvija v zbornici, ima čisto drugačen značaj nego ob ostalih dnevnih razpravljanja o proračunu. Proračun prosvetnega ministrstva, justičnega, delovnega in mornariškega je šel mimo nas, ne da bi se kdo nenavadno razburil preko trenutnih insinujacij parlamentarne taktike. Toda proračun g. Brianda je zavzel čuden in širok obseg. Vse oblike, od srednjeveškega pojma o cesarstvu do Panevrope, od čehovstva do Zollvereina in kartelov so na dnevnem redu — in vse te probleme rešuje g. Briand, ki sedi v ministrski klopi kakor pojava, ki se odbija od enega pola do drugega, samo valoviti lasje in široka glava so mirni — kakor pojava iz sveta transcendentalnosti. Le nervozno trepetanje prstov po pultu daje znak animiranosti tega danes nehotne centralnega bitja.

Prvič sem videl Brianda ob Fochovem pogrebu. Korakal je v prvi vrsti ministrov ob strani g. Poincareja. Bil je edini, ki se s svojimi kolegi ni pogovarjal in ki je premikal svoje suhe značilne noge brez odnosa z gibi svojega telesa, kar je še povečevalo že itak silni izraz absorbiranosti, ki ga je dajala glava, ki je zdaj padala preko značilne Briandove grbe, ki pa ni grba, zdaj padala na prsi, tako da je v enem trenutku bilo možno ugotoviti vse profile tega značilnega obraza.

Vtis, ki ga je napravil name, je bil čudovit. Zdelo se mi je preje, da je vse govoricenje o pacifističnem misticizmu Briandove politike samo patriotska legenda, sredstvo, ki naj v enem delu ostalega sveta ustvarja politično slepilo, v drugem pa sovraštvo pa ironičnih posmeh. Prvič sem vzdvolnil o legendi o francoskem imperikalizmu in metanju peska v oči.

Ob njem je korakal Poincare, odločnega in preračunane koraka, ravnotako Louis Barthou, Tardieu, Bonafous in še celo obilni Cheron. Niti eden v svoji fizionomiji ni sličil Briandu razen mogoče Painleveja. Tako sem vzdvolnil takoj ob Briandu; kdo predstavlja pravo Francijo g. Poincare ali g. Briand?

Isti vtisi se mi obnavljajo v teh dneh, ko prisostvujem debati o proračunu g. Brianda.

V ta tumult šeststotih poslancev je g. Briand vrgel program, ki je nekatere ljudi vrgel na osišče svetovja, druge žene kot satelite s seboj, tretje pa izločil iz toka tega gibanja, tako da se ti zazdi, da je ugotovitev realne slike nemogoča.

Zdaj je na tribuni Paul Reynaud. Elegančna postava pariškega poslanca, ki v bleščeči dikciji obravnava Briandov program. Zaveda se, da je kot član Tardieujeve okolice, človek bodočnosti. Zato se z drznostjo dotika, dasi član desnice, pacifističnega problema. Toda s podčrtavanjem, da Francija hoče nekaj novega, da moderna Francija more dati svetu svežo obliko, se nakrat ustavi ob steni Briandove transcendentalnosti — kdo bo riskiral korak v negotovost, zadaj za to steno je vsa levica — zato umik in z ugotovitvijo občečloveškega in ne medrazrednega miru, tik ob steni, povratek v discipliniranost lastnega naziranja.

Za njim je govoril Maude l. Težko napolnjena aktovka, sloka dolga postava, bleščeča preča po sredini glave. Obлека črna, gospod žaluje za Clemenceaujem (»pur Clemenceau«, je vzkliknil časnikar ob meni). Glas suh in oster, kakor glas bivšega trapista, ki je zapustil samostan in hoče prevzeti vlogo Savonarole. Kadar hoče biti posebno iskren, se skloni s celim telesom preko tribune, da bi izvelkel skrivnost Briandu in da se ti zazdi, da je celo telo samo nadaljevanje silno koščenega nosu.

Pa se je začel plaidoyer, ki ga je poslušala cela dvorana s silno napetostjo. G. Mandel je učenec pokojnega Clemenceauja, strahu vsake vlade, ki je prevelg nešteto vlad. Ob krohotu desnice in leve s sarkazmom strelja na Brianda, ki je v sedežu še bolj sključen. Zdaj udarja Mandel Brianda s Tardieujem in nato Brianda samega z Briandom. G. Mandel je pristaš struje, ki v politiki zmaguje s tem, da namesto slike ustvarja karikaturu in namesto doktrine uveljavlja anekdoto. V idejnem smislu je pristaš puritanizma, ki v svoji zagrizenosti odklanja kompromis in iskreno upoštevanje razlogov proklamira za neločljivo. Zanimiva je bila slika zbornice ob njegovem govoru. Ni bilo ne večine, ne manjšine. Vse je ploskalo in se krohotalo — profinjen izraz parlamentarizma in demokracije, ki v gotovih momentih dosega meje angleškega parlamentarizma, ki si je za ohranitev parlamentarne svobode ustvaril še tradicije.

Nato je govoril Herriot. Šel je odločno onstran stene. Da bi mogel Briandu pomoči, je šel preko politične formule in skušal s stališčem umetniškega videa ustvariti sliko zblizanja in rekonstrukcije Evrope v intelektualnem svetu. Danes ne obstoja že več aktualnost Panevrope. Ako dopustite, da se karteli, to se pravi gospodarstvo, samo urejuje in federalizira še naprej, brez aktivnosti in sodelovanja držav, bo Evropa prej federalizirana nego bodo na to pristale države in narodi in se bo izvršila federalizacija Evrope izven Evrope in proti Evropi. Vse to bi bilo samo povečana reprodukcija srednjega veka. In Herriot razvija evolucijo Evrope od reformacije naprej preko francoske revolucije in romantizma. Moderna Francija mora biti prva, ki naj stopi v borbo za »magnu charta« evropskih narodov, ki se imenuje: La Paix — mir. (Koniec prihodajše.)

Božičevanje primorskih Slovencev

23. t. m. sta priredila Organizacija jugoslovanskih emigrantov in Klub primorskih Slovencev v dvorani restavracije pri »Levu« božičnico, ki naj bi nam poživila spomine na ožjo domovino onstran meje in napolnila duše v teh Gospodovih dneh z novim upanjem.

Dvorano je do kraja napolnilo nad 300 ljudi. V lepem govoru je gospod David Doktorič govoril o izgnancih po zgledih iz svetega pisma, okrepljen je srca z novo vero in podal po govoru zopet nekaj praktičnih nasvetov za nadaljnje delo. Gospodična Anica Zalarjeva je recitala Srečka Koso-vela »Borci«, »Oreki« in »Kdo je hodil po teh poljih«. S toplim prednašanjem je ganila vsakega. Magajna Bogomir je recitala svojo novelo Marina molitev, zgodbo o dekletu, ki naj je simbol naše, boli in naše prošnje molitve po odrešenju, našega adventa. Petletni Bogomir Pirc je dekla-

miral o jadranskem morju in Just Košuta Koso-velovo »Balado«.

Gospod Beltram je zapel Rubinsteinovo »Asra«, Olga Primčeva je igrala »Impromptu« od Hugo Reinholda in spremljala gosp. Angela Jarca, ko je pel Ganglovo »Ave Marijo« in Dvořakove Psalme svetega pisma, kar se je globoko dojmlivo vsem navzočim. Jare je tudi zapel v spremstvu g. Marija Kogojja več narodnih pesmi, ki so jih ob koncu spremljali vsi prisotni.

Gg. Sancin in Košuta sta doprinesla mnogo veselja s proizvajanjem šaljivih monologov.

Prav gotovo je bil ta večer kot božična lučka izgnancem, ki ne smejo več na svojo zemljo in je bil večer lepote in veselja v dolgi verigi neveselih dni. Pokazal je obenem, kako nujno potrebno bi bilo, da bi imeli izgnanci svoj dom v Ljubljani. M.

Josip Novak - 60 letnik

St. Vid nad Ljubljano.

G. Josip Novak, višji šolski nadzornik v p., je obhajal v nedeljo 60 letnico rojstva. Deputacija »Slov.« mu je prišla čestitati in tako so bile izvedeli drugi šentvidčani za 60 letnico tega skromnega pa zasluznega moža. Rojen je bil 29. decembra 1869 v Ljubljani. Po končanih študijah je služboval: 5 let na Dobrovi pri Ljubljani, 4 leta na Brezovici, 15 let v Idriji. 24 let je bil osnovnošolski učitelj, nato 13 let okraj. šol. nadzornik in leta 1924 je postal višji šol. nadzornik ter je bil končno kot tak vpokojen.

Bil je kot osnovnošolski učitelj med ljudstvom zelo priljubljen in spoštovan; enako cenjen je bil kot nadzornik med učiteljskim. Vse svoje življenje je bil značajan mož, ki ni nikdar krenil z zadržanosti in ravne poti. Svoje službene dolžnosti je vestno in točno vršil. Poleg strokovnih dolžnosti pa je vse svoje življenje literarno delal, kar še sedaj ni opustil. Že kot mlad učitelj na Brezovici je spisal knjigo o zgodovini brezovške fare, bil je nekaj let urednik »Slov.« učiteljske in večleten njegov sodelavec. Kot nadzornik je spisal več »Slovenskih vadnic« za nemške osnovne šole, dalje je izdal več tiskanih nadzorniških poročil. Že v pokoju je spisal knjigo o zgodovini Šmarne gore, v delu ima zgodovino vodiške fare, dalje zgodovino osnovnega šolstva in sodeluje tudi v »Mladiki«. Bog daj, da bi ga Bog ohranil še dolgo dobo let zdravega in žiliga vsem nam v zgled in posnemanje!

Prijet tat zagrebških vrednosti

Se je v spominu velikanska afera, ki je nastala v Zagrebu, ko se je zvedelo, da je bil iz zagrebške kaptolske zakladnice ukraden dragocen diptihon z več drugimi dragocenostmi. Policija je ugotovila, da je tatvino izvršil neki Marko Maraković iz Splita, ki se je izdajal za grofa Pyellik-Inno. Ta je tatvino izvršil s pomočjo Živka Miličiča, bivšega zvonarja stolne cerkve v Zagrebu. Diptihon je bil že prodan v Ameriko, odkoder ga je zagrebška zakladnica dobila nazaj. »Grof Pyellik-Inno« je izginil neznano kam v svet in za njim ni sledi. Pač pa je bil izsleden njegov pomagač Živko Miličič. V soboto je dobila zagrebška policija iz Anverse glavnega belgijskega pristanika, obvestilo, da je policija tam aretirala Miličiča.

Aretracija je potrdila vse ugotovitve zagrebške policije. Lažni grof je dajal Miličiču mnogo denarja. Samo enkrat mu je dal 40.000 Din. Miličič je spremljal Pyellika tudi na kolodvor, ko je ta potoval na Dunaj, odkoder naj bi prinesel denarja. Vobče je bil tudi on uveden v temne kupčije lažnega grofa, s katerim je gotovo izvršil tudi tatvino v kaptolski zakladnici.

Naši javnosti

Ko vstopamo v novo leto, smatra Ljubljanski Aero-Klub za svojo dolžnost, da ponovno opozori vse in vsakogar na veliko važnost pokreta, ki ga zasleduje. Potrebno je naglasiti, da letalstvo danes ni več samo sport, marveč je postalo važna gospodarska panoga, ki ima zagotovljen takšen razvoj, kakršnega je doživela v zadnjih dveh desetletjih kot sport. Priznati moramo, da se moramo boriti s takimi predsodki in s tako majhnim razumevanjem aktualnega problema tudi v krogih, kjer bi lahko pričakovali večjo uvidevnost. Predpogoj našega gospodarskega napredka danes pa je, da z največjo pozornostjo zasledujemo razvoj letalstva drugod in pripravljamo možnost, da tudi pri nas velike izsledke drugih narodov gospodarsko izkoristimo.

Ljubljanski Aero-klub si je v preteklem letu nadel nalogo, da zgradi po domačem projektu z domačimi delovnimi silami reprezentativen sportni avion, s katerim se bo udeležil internacionalne tekme lahkih avionov, ki jo prireja vsako leto internacionalna letalska federacija v Parizu. Te tekme se je letos udeležilo osem narodov s skupno 86 avioni. Uverjeni smo, da bo mogoče z našim novim letalom reprezentativno zastopati našo državo, osobito še nas Slovence, pa prosimo, da nas pri tej akciji podpirate. Doslej je bilo nabranih 195.456 Din, za dograditev pa je potrebno še circa 70.000 Din, ki jih moramo zbrati do 1. aprila, ako hočemo, da bo letalo pravočasno dograjeno. Vse, ki uvidevajo veliko važnost naše akcije, vabimo, da pristopijo v naš klub ali nam pa naklonijo primerne prispevke. Številka našega čekovnega računa je 12.597 in je dobrodošel vsak tudi najmanjši znesek. Prispevke prispevajo tudi uprave listov.

Aeroklub Ljubljana.

Zaščitne sestre

Organizacija jugoslovanskih zaščitnih sester.

V nedeljo, dne 29. decembra se je vršil v prostorih šole za sestre redni letni občni zbor diplomiranih zaščitnih sester. Udeležile so se ga skoraj vse diplomirane sestre ljubljanske sekcije; prisostvovala je tudi predsednica belgrajskih sester sr. Bovolnija in štiri sestre Slovenke iz Belgrada. Nadalje je bil navzoč tudi g. primarij zavoda za zdravstveno zaščito mater in dece dr. B. Dragaš. Zborovanje se je začelo ob 9. Predsednica ljubljanske sekcije sr. Boškinova je najprej vse navzočice pozdravila. Nato pa je govorila sr. Bovolnija. Poročala nam je o položaju sester v Jugoslaviji, o novih načrtih, ki so predlagani za v bodoče in o katerih je upati, da se bodo uresničili. Predčitala so se naša stanovska pravila, ki so skoraj povsem spremenjena in zaradi tega ne pridejo dosedanja več v poštev. Po poročilu sr. tajnice se je prečital zapisnik zadnje odboje seje. Sr. blagajničarka pa nam je poročala glede članarine, da bo v prihodnjem letu znižana in s tem bo gotovo olajšano redno plačevanje. Saj manjšo vsoto vedno laglje pogrešimo, kakor pa večjo. Temu so sledile volitve. V novi odbor so bile izvoljene sledeče: za predsednico sr. Boškinova, za podpredsednico sr. Kecljeva, za blagajničarko sr. Mastnakova, za tajnico sr. Rujavčeva, za odbornico sr. Češarek in sr. Čretnik.

Ta mlada organizacija je v naši državi še prav malo znana. Zato se o njej le malo govori in še manj piše. V drugih državah pa zavzemajo take organizacije zelo važno stališče in mislim, da se bo polgoma tudi pri nas sestristvo dvignilo in bodo uvideli, kako je prepotrebna ta organizacija. Glavni sedež »Združenja jugoslovanskih zaščitnih sester« je v Belgradu. V posameznih krajih, oziroma banovinah pa obstajajo sekcije diplomiranih zaščitnih sester. Tako je Sekcija dipl. zašč. sester tudi v Ljubljani, kjer so včlanjene vse diplomirane zaščitne sestre iz Slovenije. Vsaka sestra mora absolvirati predpisano sestrsko šolo. Ta ob-

Mnogo lažje in uspešneje

se perejo in čistijo tla, posoda, okna, kadi, mramornate plošče in drugo, ako se za pranje uporablja

„Schichtov Ominol“

idealno sredstvo za čiščenje.

stoja v Ljubljani že šesto leto. V prvih treh letih je bila šola enoletna, nato pa se spremenila v dveletno sestrsko šolo. Po novem zakonu pa bo trajala tri leta.

Po končani šolski dobi polagajo sestre diplomске izpite. Vsaki, ki napravi izpit, daje diplomu, in potem so nastavljene po zdravstvenih domovih, dečkih zavodih, poliklinikah, posvetovalnicah, šolskih poliklinikah in drugih dispanzerjih. Tu čaka sestro veliko dela. Ona proučuje higijenske razmere prebivalcev, poučuje matere v negi dojenčkov, obiskuje bolnike, pomaga zdravniku, vodi posvetovalnico itd. Saj to delo je tako plemenito in sestra lahko stori mnogo dobrega in koristnega ljudem. Ta poklic je zares idealen in za žensko najbolj primeren. Iz početka, ko še niso poznali našega dela, smo marsikje naletele na nasprotnike, včasih še celo na take, od katerih bi najmanj pričakovali, da naše delo tako malo cenijo. Gotovo pa je, da bodo uvideli, kaj dobrega storimo in bodo tudi oni začeli ceniti naše delo. Tonka Jakličeva.

Nevaren „sorodnik“

Sostro, 30. decembra.

Pred dnevi se je oglašil pri samici U. A. v Sostrem nek možiki, ki jo je jel pozdravljati kot njen sorodnik iz Domžal, ki je ravno došel iz Amerike. Zena prihaja v nekaj dneh za njim z njegovim milijonskim premoženjem. Obljubil ji je, da jo vzame k sebi, ko kupi veliko hišo, da mu bo varovala otroke. Zena vsa vesela mu preskrbi dobro kosilo, gre še iskati nekaj boljše v gostilno in ga spremi še do avtobusa želez mu srečno vrne brez par dni. Ko ga drugi dan še ni bilo in pogleda v svojo omaro, zapazi presenečena, da je bil to lopov, ki ji je vzel v njeni odsotnosti ves denar, 4 bankovce po 100 Din, ki si jih je reva prihranila poleti z nabiranjem jagod. Pozor pred klativitezi!

Savinjsko pismo

Polzela-Braslovce.

Zlati, zlati časi!... In fantje! S kakšno korajžjo so padali »jurje« po gostilnah. Če zmanjka denarja, po sušilnicah so cekini, par minut straha, nekoliko spretnosti, pa smo šli z balo hmelja v »zac«, četudi po polovini ceni, še vedno so bili pauri in jurji za veselice. Med letom pa se je tudi marsikje dobilo za konte »zaca«.

Vse mine! Zeja, navada pa ostane. Hmelj v zac se ne izplača več, vse polno ga je po gmašnjah in v vodi, še »boglonaje« dobi, če ga ukrade, je vsaj gospodar rešen dela. Izveski pa vabijo, spomini, ko je ob delavnikih orila pesem po gostilnah in teklo vince, pa žeja.

Nad prijaznim braslovskim trgov padajo bukve, da se bodo lahko ljudje tudi izven Braslovčeh gredli, ker nam preroki obljubljajo hudo zimo. Kampilci smo, vedno skrbimo tudi za druge. Voz za vozom drv se ziblje na polzelsko postajo. Imenuje se sicer Polzela-Braslovce, četudi stoji na Polzeli. Po starem izročilu baje zato, ker Polzelčani niso hoteli gospodom ob času dela dajati hrane, ampak so morali ti hoditi čez most na hrano v braslovško občino. Vse je mogoče, saj je že Jakob dobil za skledo leče prvorojenstvo, svet pa je itak vedno bolj »ferdeban« kakor pravi neki gospod iz Ljubljane. Mogoče, da je braslovsko ime na polzelski postaji tudi upodobljeno za tisti »stalarček« župce.

Vrtno se k drvim. Par kilometrov dolga cesta iz Braslovčeh do Polzele se križa na vse strani. Vabljliva prilika, da se poizkusi »zac« nove vrste na drvih. Konji so vajeni vseh cest še iz časov, ko je šlo hladni hladno križem po veselicah.

Pa se je domislil Janez, Joža je pritegnil, najde se tovariši, dva pa romajo mesto na postajo, v št. Pavel ali pa kam drugam. Podjetnik plača vožnjo, dva predaš sam, denarci v žepu, kdo se ne bi smejal? Toda sreča se suče. Zaloga na Dobrovljah se je zmanjšala, na postaji pa drv ni. Skriv-

nost je kmalu odkrita. Joj, tu pa očka in mamca ne zatiseta prizanesljivo oči, kakor pri hmelju. Strogo oko postave je tu, ki mu še v temi ne uide riba, nikar pa podnevi bukovo poleno, ki je mnogo večje. Slabi spomini bodo obhajali junake »zaca«. Zal jim najbrž bo, da niso v sezoni zapeljali vsaj majhen voz drv na Vransko, kjer jih čaka precejšen počitek — v mrzlem zaporu.

Smrt v savskih valovih

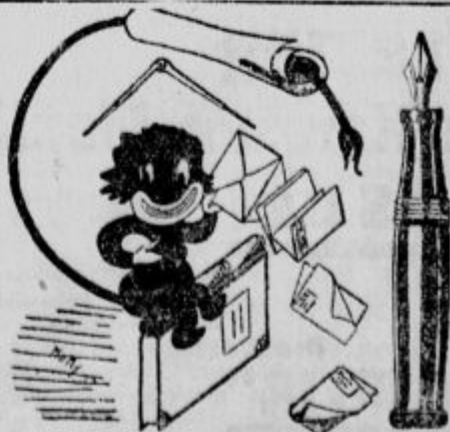
O tragičnem smrtnem slučaju, ki se je bil zgodil prejšnji petek na savskem brodu na Savi in, o katerem smo poročali v nedeljski številki Slovenca, smo izvedeli podrobnosti, ki nam jih je sporočil osebno eden od fantov, ki so bili ob usodni priliki s ponesrečenecem skupaj. Razložil nam je sledeče:

Skupina železniških delavcev, ki je bila zaposlena na progi, je končala z delom v petek popoldne ob štirih, torej ob uri, kakor vsak dan. Vsa skupina, okrog 12 fantov, se je takoj po končanem delu prepeljala z brodom čez Savo. Fantje so odšli v gostilno pri Stružu, kjer so spili 9—10 litrov vina. Nekoliko minut pred šesto so iz gostilne odšli vsi fantje, ki so doma iz hribov onstran Save. Bilo jih je pet. Spet so se prepeljali z brodom čez Savo, da bi potem odšli vsak na svoj dom. Ves čas prevoza so fantje stali v sredini broda. Ko so se na približevali bregu, so tovariši pokojnega Grabnarja stopili k robu broda, da bi pri obistanku broda poskakali na suho. Pokojni Grabnar je ostal sam na sredini broda. Nihče od tovarišev ni videl, kdaj se je Grabnar odstranil od skupine, nihče ni slutil, kaj se godi z njim. Fantje so se obrnili šele, ko so zaslišali plosk vode na nasprotnem koncu broda in obupen klic »Pomagajte!«, ki se je trikrat ponovil. Ponesrečenca je takoj zagrnil val vode, vsaka rešitev je bila popolnoma izključena. Bila je trda noč in Sava je tamkaj silno deroča.

Noben fantov si ne more razlagati, kako se je tragična nesreča zgodila in kdo je kriv. Vsi fantje udeleženci, kakor tudi brodar, ki jih je usodno uro vozil čez Savo, odločno zanikajo vsako krivdo in udeležbo. Pokojni Grabnar je padel v Savo na popolnoma nepojasnjen način, vsekakor pa brez kakršnega koli tujega sodelovanja. Zgodila se je pač nesreča, ki jo je nekoliko zakrivila sveda v preveliki meri zavžita pijača in deloma tudi trda temna noč.

S tem poročilom dopolnjujemo svoje nedeljsko poročilo, ker ne maramo, da bi se nesrečnim fantom udeležencem, dobrim tovarišem in prijateljem pokojnika, delala kakršnakoli krivica.

Pokojnega Grabnarja so vso nedeljo njegovi prijatelji iskali vzdolž levega brega Save, vse do Trbovelj, toda brez uspeha. Nesrečni fant je bil zelo priden, vsem dober tovariš, prijaznega vedenja in obnašanja, zlasti z omenjenimi štirimi tovariši je živel v dobrih prijateljskih odnosih.

Vse poslovne knjige, koledarje in pisarniške potrebščine

M. Tičar, Ljubljana

Račun Poštne hranil.
Ljubljana št. 10.680

Račun Poštne hranil.
Ljubljana št. 10.680

Kranjska hranilnica Ljubljana

je denarni zavod dravske banovine, ki jamči za vloge z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo

Vloge na knj.žice in tekoči račun obrestuje

nevezano po 5%, vezano višje do 7% brez odbitka rent. davka

Dovoljuje kredite proti vknjižbi na prvem mestu v tekočem računu in proti amortizaciji — daje menična posojila — vrši vse kontokorentne posle

Najbolj varna naložba denarja

Pomembna 50 letnica

Ob zatonu leta 1929, ki je toliko važnosti za av. stolico, je vredno pripomniti, da je bila v tem letu tudi petdesetletnica znamenite okrožnice »Aeliani Patrice«, z dne 4. avgusta 1879. Takratni ljubljanski škofijski list (Laibacher Diöcesanblatt) jo je priobčil v štev. 10. v latinskem izvirniku (str. 81-90) in v nemškem prevodu (str. 91-103). »De philosophia christiana ad mentem sancti Thomae Aquinatis, Doctoris Angelici, in scholis catholicis instauranda. Sanctissimi Domini Nostri Leonis, Divina Providentia Papae XIII Epistola Encyclica...« Le-ta okrožnica globokomunega in dalekovidnega Leona XIII., v drugem letu njegovega papeževanja priobčena, je dala podlago in pobudo mogočnemu udejstvovanju katoliških učiteljev na prostiranem polju modroslovnih ved. Leon XIII., ki se je kot škof v Perudži zatopil v učenje skolastikov, zlasti v njih glavnega zastopnika Tomaža Akvinca, v svoji okrožnici dobro podurja velikanski pomen modroslovja in njegov dalekosežni vpliv na javno in zasebno življenje. Zmotna, nezdružljiva filozofija ima strašne posledice. Neopisno blagodejna pa so dobrine, ki jih rodi zdravo modroslovje. In zastopniki zdravega modroslovja so stari skolastiki, srednjeveški modroslovci, njim na čelu velikani sv. Tomaž Akv. Kar imajo dobrega in resničnega, to naj se obnovi. Kar pa je zastarelo, to naj odpade! Na njih zdravi podlagi pa je treba graditi dalje! Modrost sv. Tomaža nam bodi vzor! — Leon XIII. je započel mogočno novoskolastično gibanje. Obnovljena, s pridobitvami modernih ved izpopolnjena ter pomiljena skolastika je že do zdaj rodila prelepe sadove. Omenimo le krščanski solidarizem, ki mu je novoskolastiška miselnost podlaga. Napredek našega naroda je v veliki meri sad delovanja novoskolastično izobraženih katoliških mislecev. Saj je modroslovje ozadje vsakega prosvetnega gibanja. Tudi v vsakdanjem življenju je zamisel gonilna sila. Naše rojake v Italiji brezobzirno zatira fašizem, ki se ravna po zmotnih naukih Heglove filozofije, češ da je država — bog. Na Ruskem so milijoni pomrli od lakote. Zakaj? — Krivi nauki materialističnih boljševikov so zakrivali vse gorje, katero danes mori največji slovanski narod. Rusi so žrtev zmotne nemške filozofije! — Krščansko modroslovje ima veliko množico na svoji strani, toda ogromno je število zapeljanih po zmotnih modroslovnih sestavkih. Petdesetletno delo krščanskih modroslovcov bo obradilo vse blagodejne sadove šele takrat, ko se bodo razumniki in ljudstva oklenili večnoveljavne resnice, ki jih zastopa — novoskolastika. Zato bodo šele bodoča stoletja žela, kar je vsejal veliki Leon XIII.!

P. Evstahij, OFM.

Če boleha Vaš otrok

potem mu dajte vitaminov polno ribje olje iz Drogerije Gregorič, Ljubljana, Prešernova 5

Ljubljansko gledališče

Drama:

Začetek ob 20 zvečer.

Torek, 31. decembra: Ob 21: NAŠ GOSPOD ZUPNIK. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Sreda, 1. januarja: Ob 15: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Izven. — Ob 20: DON CARLOS. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Opera:

Začetek ob pol 20 zvečer.

Torek, 31. decembra: Ob 16: MARZELLE NI-TOUCHE. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Sreda, 1. januarja: Ob 15: CAR IN TESAR. Izven. Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Ob pol 20: TICAR. Opereta. Izven.

Mariborsko gledališče

Torek, 31. decembra: Zaprt.

Sreda, 1. januarja ob 15: RADIKALNA KURA. — Ob 20: ORLOV. Prvič.

Četrtek, 2. januarja ob 20: RADIKALNA KURA. Ab. C. Kuponi.

PTUJSKO GLEDALIŠČE

Petek, 3. januarja ob 20: KROG S KREDO. Gostovanje Mariborčanov.

Cerkveni vestnik

Cerkev sv. Jožefa. Na praznik obrezovanja Gospodovega ali Novo leto. Ob 8 slovesna sv. maša: Missa pastoralis in D. z. A. Rihovsca, z orkestrom, gradual: Viderunt omnes, z. St. Premrl, ofert.: Tui sunt coeli, z. I. Obersteiner. Po maši: Noč božična, z. p. H. Saltner.

Cerkev v Križankah. Ob 10 pridiga, nato sv. maša z blagoslovom, pri kateri se pojo sledeče pesmi s spremljevanjem v kator: 1. Po koncu narodi, z. St. Premrl. 2. Angeljsko pelje, z. p. A. Rihbar. 3. V naročju D. M., z. Jos. Gruber. 4. Zvečar nam je rojen zdaj, z. G. Rihar. 5. Tantum ergo, z. dr. Fr. Klimovec. 6. Pastirici iz španja, z. L. Smolej.

Mesečna duhovna obnova za duhovnike bo v četrtek, 2. januarja ob 3 popoldne v Domu.

Iz društvenega življenja

Silvestrov večer SK Ilirija. Svoje tradicionalno silvestrovanje priredi SK Ilirija za svoje člane in prijatelje, kakor tudi za vse ostale sportnike in ljubitelje vesele in nepriljudne zabave tudi letos. Splošno priljubljena in popularna družabna prireditve bo v prijaznih restavracijskih prostorih kavarne Emona. Pričetek je določen na 20. uro in se posetniki v lastnem interesu naprošajo, da pridejo točno in si tako zagotovijo čim boljši prostor!

Usta ingrolo

so najlažji pot, po katerem prihajajo bolezenske kali v naše telo. **roti prenosu** nalezljivih boleznih ustne dupline in grla uporabljate okusne ANACOT-pastile dr. Wanderja. Dobivajo se v vseh lekarnah. Varujte se izdelkov, ki v zadnjem času imitirajo ANACOT-pastile.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Torek, 31. decembra: 12.30 Reproducirana glasba; 13.00 Casovna napoved, borza, reproducirana glasba; 13.30 Iz današnjih dnevnikov; 18.30 Koncert vrhniške godbe na pišala; 20.00 Slovenski vokalni kvintet; 20.30 Radio-orkester; Slovenska glasba; 21.30 Govor pisatelja Milčinskega; 22.00 Reproducirana glasba; 22.30 Prenos iz Uniona (Teret).

Sreda, 1. januarja: 9.30 Prenos cerkvene glasbe. — 10 Versko predavanje. — 10.30 Sadovnjaki in vinogradniki sveta, dr. V. Bohinc. — 11 Koncert Radio-orkestra: Ruprecht: Iz lastne moči; Ertl: Velikostna deca; Gounod: Margarethe; Kockert: Uspavanka; Martel: Mornarjeva usoda; Kalman: Cirkuška princesa; Carosio: Edera; Amadie: Juvano; Frederiksen: Iz severnih dežel. — 15 Reproducirana glasba. — 15.30 M. Halbe: Raka, drama. — 18.30 Vesela glasba (Magistri). — 17.30 Otroški kotiček. — 20 Pevski koncerti baritonista g. Marjana Rusa. — 21 Koncert Radio-orkestra: Smetana: Prodana nevesta; Ertl: Donavske slike; Mercadante: Prisega; Kockert: Ljubavna priznanje; Puccini: Manon Lescaut; Translatore: Samo klor hrepenenje pozna; Blau: Ponoči palčkov. — 22 Casovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan.

IDEAL radio slušala BARIJEVE CEVI TUNGSDAM

Drugi programi:

Sreda, 1. januarja.

Belgrad: 10 Prenos slavnostne sv. maše iz katoliške cerkve. — 12.40 Opoldanski koncert radio-orkestra. — 18 Koncert ciganskega orkestra. — 20 Pevski koncert. — 21 »Skromna dekletca, veseloigra. — 21.30 Dnevne vesti in čas. — 21.40 Koncert ciganskega orkestra. — Varšava: 16.55 Popoldanski koncert vojaške godbe. — 18.10 Mladinska ura. — 20 Ljudski koncert. — 23 Plesna glasba. — Budapest: 10 Služba božja. 13.30 Mladinska ura. — 17.50 Koncert opernega orkestra. — 19 Prenos ljudske igre iz studia. — 20.40 Večerni koncert. — Dunaj: 10.20 Zborni koncerti deškega zbora. — 11 Ljudski koncert. — 15.30 Dvanajst s počete, po pravljici. — 16.30 Ljudski koncert iz del: Johann-Josef-Eduard Strauß. — 19.30 Delavski simfonični koncert. — Milan: 16.30 Mladinska ura. — 17 Koncert kvinteta iz Torina. — 20.40 Prenos iz opere: »Veselo skrivnost. — Milan: 16.30 Mladinska ura. — 17 Koncert kvinteta iz Torina. — 20.40 Prenos iz opere »Veselo skrivnost. — Praga: 20 Večerni koncert. — 21 Zborni koncert narodnih pesmi. — Langenberg: 13.05 Opoldanski koncert. — 16.30 Popoldanski koncert. — 20 »Carobna piščala, opera. — Rim: 13 Koncert radio-kvinteta, nato postaja na oddaja. — Berlin: 20 »Carmen, opera. — Katowice: 10 Prenos službe božje. — 12.10 Simfonični koncert. — 10.20 Naborno predavanje. — 15.40 Ljudski koncert orkestra. — 16.55 Popoldanski koncert iz Varšave. — 18.10 Mladinska ura. — 19.20 Ljudski koncert. — 20.05 Ljudski koncert radio-orkestra. — 23 Literarna ura. — 23.20 Plesna glasba. — Stuttgart: 11.15 Protest. jutranja slovesnost. — 12 Glasbena akademija. — 13 Reproducirana glasba. — 14 Pravljice pozimi. — 15 Klavirski koncert. — 15.30 Legende. — 16 Popoldanski koncert radio-orkestra. — 18.30 Ura klavirja. — 19.30 Orgelski koncert. — 20 Zabavni koncert. — 21.30 Novoletni koncert. — 23 Plesna glasba. — Torino: 16.30 Mladinska ura. — 17 Koncert radio-kvinteta. — 19.15 Večerni koncert. — 20.30 Prenos iz opere v Milanu, nato plesna glasba. — M. Ostrava: 9 Prenos službe božje. 11 Dopoldanski koncert. 12 Opoldanski koncert. — 16 Popoldanski koncert. — 19 Jazz, plesna glasba. — 22.15 Zabavna glasba.

Drogerija

“SANITAS” je v Ljubljani samo ena: na Dunajski cesti št. 5 (bivša Freljha va hiša)

Zimsko sportne prireditve v letu 1929

27. januarja: Drsalne tekme za prehodno darilo svetovnega prvaka dr. Gilbert Fuchsa, zmagovalec Thuma Emanuel (Reka).

27. januarja: Smučske tekme za državno prvenstvo na Pohorju, zmagovalec Jenko Boris (Ilirija).

3. februarja: Državno drsalno prvenstvo, zmagovalec v moški: ing. Stanko Bloudek (Ilirija), v damski skupini: ga. Gizela Kadrnka (Hask) Zagreb.

Na mednarodnih smučskih tekmah so bili doseženi naslednji rezultati.

V Švici.

Sviciarske zimske igre, ob udeležbi švicarjev, Čehov, Fincev, Italijanov in Jugoslovancev, vsega 21 tekmovalcev. Na cilj je prišel 17. v času 1:47:6 Stane Bervar (prvi Fincev v času 1:19:18).

V Romuniji.

Tekme za državno prvenstvo, proga 30 km (15 tekmovalcev). 1. Joško Janša v času 2:12. Tekmovalci so Poljaki, Čehi, Rumuni in Jugoslovani.

Proga 15 km (30 tekmovalcev): 1. Joško Janša v času 1:35:43. Kombinirano tekmovalstvo (50 tekmovalcev) 3. Joško Janša s 576.5 točkami (prvi 626.8 točk).

V Nemčiji.

Tekme za državno prvenstvo v Klingenthalu, na progi 18 km (148 tekmovalcev). 36. Joško Janša v času 1:27:41 (čas prvega 1:19:48). Tekmovalci so Avstrijci, Nemci, Čehi in Jugoslovani.

Na Poljake.

Evropsko smučarsko prvenstvo v Zakopanah. Tek na 50 km (32 tekmovalcev). 27. Tomaž Godec v času 4:56:20. Na tej progi radi zamude niso stali Janša in Kmet. Na progi 18 km (43 tekmovalcev). 16. Joško Janša v času 1:37:17 (čas prvega 1:20:03). Tekem se je udeležilo 16 držav.

Na Češkem.

Češko državno prvenstvo, tekmovalci so Čehi, Poljaki, Nemci, Rumuni in Jugoslovani. Tek na progi 18 km (43 tekmovalcev). 3. Dr. Stane Kmet v času 2:06:53.

V Franciji.

Francosko državno prvenstvo, tekmovalci so Francozi, Čehi, Poljaki, Norvežani in Jugoslovani. Tek na 18 km (39 tekmovalcev). 3. Joško Janša v času 1:28:19.

Končno je 10. marca izvedel smučski klub na Bledu kombinirano smučsko tekmovalstvo za prehodno

Gospodarstvo

BILANCA DRŽ. HIPOTEKARNE BANKE

Za 30. november 1929 (Vse v milj. Din; v oklepajih podatki bilance za 31. oktober).

Aktiva: Blagajna 68.2 (22.9), Ziro pri Narodni banki in Poštni hranilnici 374.8 (198.6), posojila na nepremičnine 2063.2 (2051.4), na doklade in dohodke 295.3 (292.5), vodnina zadrugam 75.6 (76.9), gradbena 5.5 (5.5), lombardna 95.4 (103.4), dom. menice 55.9 (55.9), tek. račun gl. drž. blag. 2.0 (2.0), fin. min. iz švic. pos. 36.0 (36.0), akt. tek. računi 33.7 (23.0), nepremičnine 51.4 (50.6), vrednosti rez. fonda 30.4 (33.1), amort. fonda 2.2 (0.4), kavcije 30.4 (28.8), razna aktiva 303.7 (293.5); pasiva: Samost. fonda 74.5 (74.8), fonda in glavnice javnih ustanov 1330.3 (1140.9), zasebne glavnice in vloge 441.8 (435.05), rez. fonda 29.1 (29.1), amort. fonda 2.3 (2.3), založnice in obveznice 946.5 (946.5), predjem 1913 5.0 (5.0), 1929 65.7 (65.7), tek. račun fin. min. 31.8 (31.5), posebni 33.5 (33.5), pas. tek. računi 272.1 (239.4), kavcije 30.4 (28.8), razna pasiva 260.7 (241.8).

Bilanca vsota banke je narasla od 3.274.4 na 3.503.7 milj. Din; pri čemur pa je pripomniti, da kavcije in garancije ne spadajo v bilančno vsoto, ki znaša prav za prav samo 3493.3 milj. Din napram 3245.6 milj. Din. Bilanca izkazuje znatno povečanje sredstev, ki je prišlo predvsem iz fondov in glavnice javnih ustanov, deloma tudi iz raznih tek. računov in privatnih vlog. Toda vse to znatno povečanje se ni porabilo toliko za nova posojila, saj so n. pr. lombardna padla od 103.4 na 95.4 milj. Din, pač pa so šla nova sredstva za povečanje likvidnosti: blagajna se je povečala v 22.9 na 68.2, dobroimetja pri Narodni banki in Poštni hranilnici pa od 198.6 na 374.8 milj. Din.

KONKURZI IN LIKVIDACIJE

Likvidacija. Jugoslovanska The Rock firm Company, družba z o. z. v Mariboru.

Narok. Wolf Henrik, trgovec v Kočevju dne 16. januarja.

Naknadni ugotovljeni narok. Kajfež Anton, veleindustrialec v Kočevju 11. januarja.

Izprememba pri Prometni banki. V zvezi z izpremembo večine v banki so prišli v upravni svet zastopniki Ljudske posojilnice, za ravnatelja pa je na mesto Emila Auersperga imenovan Hočevar Novo.

Nova delniška družba. Trg. ministristvo je dovolilo ustanovitev d. d. »Tiskarna sv. Savec v Belgradu z glavnico 1 milijon Din.

Izpremembe pravil. Ban Dušan Sernee je odobrila sledeče izpremembe pravil: Celjska posojilnica d. d. v Celju, zvišanje glavnice od 5 na 8 milj. Din (7300 delnic po 1000 Din in 7000 delnic po 100 Din); Tovarna dežnikov, d. d. v Dolnji Lendavi je ustanovila poseben rez. fond: za zmanjšanje vrednosti tov. poslopja, v katerega se je vložilo z valorizacijo dobljeni znesek 0.07 milj. Din; znižanje kapitala Drave, lesne industrijske d. d. od 3.125 na 0.125 milj. Din (od 125 Din na 5 Din in združitve 10 delnic v 1, torej ostane še 2500 delnic po nom. 50 Din).

Vpisi v trgovinski register. Bergovac & Co., d. z o. z. v Ljubljani (100.000 Din, Bergovac Odoček, Salvador Anton); »Du Pont Duoc«, prodajalna dr. proizvajalcev E. J. Du Pont de Nemours & Co. z o. z. v Ljubljani (250.000 Din, Voltmann Henrik, Naglas Viktor, dr. Oskar Schweickhardt, Jarec Evgen, Bošnjak Milan); Zvezna tiskarna, d. z o. z. v Ljubljani (100.000 Din, Karel Čeb); Jugoslovanska P. Beiersdorf & Co., d. z o. z. v Mariboru (100.000 Din); m. ph. Kink (Maks); Dermule in Mustar, trgovina z lesom v Strugah.

Vpis v zadrzni register. Narodna knjiga v Mariboru, r. z. o. z.

VI. redni občni zbor Društva trgovskih potnikov in zastopnikov za Slovenijo se vrši na dan svetih Treh kraljev, v ponedeljek, dne 6. januarja 1930 ob 9 v steknem salonu restavracije na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Dnevni red je: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo revizorjev. 5. Določitev članskih prispevkov. 6. Volitev predsednika novega odbora. 7. Volitev 9 odborikov. 2 preglednikov ter predsednika razsodišča. 8. Sprememba pravil. 9. Slučajnosti.

Mlekarska šola v Skofji Loki. Uprava mlekarske šole v Skofji Loki obvešča tem potom vse zainteresirane, da se odpravi z dnem 1. februarja 1930 na mlekarski šoli v Skofji Loki četrti letoletni mlekarsko-sirarski tečaj. Vzdrževalnina znaša na zavodu mesečno Din 750; prosilci izven Dravske banovine plačajo k temu še 1000 Din šolnine za ves tečaj. Prosilci, ki žele obiskovati tečaj na svoje stroške, naj vložijo takoj prošnje za sprejem pri ravnateljstvu zavoda, oni pa, ki si obetajo podpor, naj vložijo prošnje za podporo pristojnim banknim upravam, odnosno ministru za kmetijstvo in vode. Svojerodno napisanim prošnjam je priložiti: 1. Domovnico. 2. Zadnje spričevalo. 3. Spričevalo o eventualni praksi. 4. Rojstni list. 5. Npravnstveno spričevalo. 6. Dovoljenje staršev, odnosno njih namestnikov za obisk mlekarske šole. 7. Zdravniško spričevalo s poudarkom, da prosilec ne boleha na tuberkulozi ali kateri drugi prenosljivi bolezni. 8. Izjavo za plačevanje vzdrževalnih stroškov z navedbo plačnika. 9. Spričevalo o uhoštvu potrjeno od pristojne davčne uprave. Prošnje in priloge morajo biti pravilno kolekovane. Podrobnejše podatke o sprejemu na zavod in o učnem načrtu zavoda prejmejo zainteresirane pri pristojnih banknih upravah in pri upravi mlekarske šole v Skofji Loki.

Nada njena koncentracija v špiritni industriji. Tovarna špirita in kvasa d. d. v Raču je prodala svoj kontingent špiritne produkcije v znesku 1200 hl tvornici špirita M. Fišla in sinovi v Kreki. S tem se je kontingent te tvornice povečal od 10.900 hl na 12.100 hl. — K tej vesti je pripomniti, da je znašal prvotni kontingent tovarne v Kreki 9.700 hl, pa je že kupila kontingent Jurja Budimiroviča v Dolcu (1200 hl). S tem je Fišlova tvornica zopet pridobila. Ostali večji

darilo našega uredništva. Zmagal je v tej tekmi Bogomir Sramelj, ki je pri tem tekmovalju napravil najdaljši skok s 34 metrov v prošli sezoni. To tekmovalstvo za prehodno darilo »Slovenca« se vrši ponovno v letu 1930 v mesecu februarju.

Zdrava in lepa

jabolka

po nizki ceni prodaja tudi še danes

Gospodarska zveza, Ljubljana

Vse zahtevajo le RADION

koncerni v špiritni industriji so: Arko 14.500, Teslic 13.200 hl, M. Majer 7000 hl, Ljubljanski Union 5500 hl, Fišl pa 12.100 hl.

Borzni indeks v novembru: Po podatkih Narodne banke je znašal borzni indeks v novembru (v oklepajih podatki za oktober; 1926: 100): državni papirji: 7% invest. pos. 112.0 (111.4), agrari 121.5 (117.9), vojna škoda 141.5 (135.9); delnice: 12 bančnih delnic 154.7 (153.7), 15 industrijskih delnic 116.2 (119.0), skupaj indeks delnic 135.1 (136.8), drž. papirjev 123.8 (122.9).

Borza

Dne 30. decembra 1929.

DENAR

Na ljubljanski borzi so se danes devizni tečajji prav znatno ucvrstili razen Curiha, Prage in Dunaja, ki so ostali neizpremenjeni. In v Budimpešti, ki je popustila. Promet je bil srednji in je Narodna banka intervenirala v vseh zaključenih devizah razen Budimpešte, kjer je bilo zaključeno privatno blago.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečajji.) Amsterdam 227.7 bl., Berlin 1347.75—1350.75 (1349.25), Bruselj 719.86 bl., Budimpešta 936—989 (987.50), Curih 1094.40—1097.40 (1095.90), Dunaj 793.53 bl., London 274.94—275.74 (275.34), Newyork 56.20—56.40 (56.30), Pariz 222.19 bl., Praga 166.89—167.69 (167.29), Trst 295.34 bl.

Belgrad. Berlin 1347.75—1350.75, Budimpešta 986.44—989.44, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 792.42—795.47, Newyork 56.23—56.43, Pariz 221.25—223.25, Praga 166.89—167.69, Trst 294.25—296.25, London 275—275.80.

Curih. Belgrad 9.1275, Amsterdam 207.75, Berlin 123.05, Bruselj 72.075, Budimpešta 90.20, Bukarest 3.0725, Dunaj 72.45, London 25.1325, Madrid 69.20, Newyork 515, Pariz 20.235, Praga 15.27, Sofija 3.7225, Trst 26.94.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska pos. 170, Ljublj. kred. 125, Praštediona 910, Kred. zavod 170, Veveč 130, Stavbna 50, Sešir 105, Kranj. ind. 308 zaklj. Ruše 250—260.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 437—438, kasa 437—437, termini: 2. 411—411.50 (411), 7% inv. pos. 84.75—85 (84.50), agrari 51.50—52.25. Bančni pap.: Union 201—204 (201—201.50), Polje 16.50—17.50, Hrv. 50 d. Kred. 100—104, Jugo 83—84 (83), Lj. kr. 125 d., Medjun. 58 d., Prašted. 915—920, Srpska 157—158 (157), Zem. 125—130. — Ind. pap.: Guttman 185—190, Slavonija 200—205 (200), Slavex 90—95, Danica 107.50 bl., Drava 250 d., Sečera 385—400, Osj. ljev. 185, Brod. vag. 130—135, Union 145, Isis 19 d., Ragusea 425 d., Trbovlje 455—465 (455), Neveč 132 d., Nar. šum. 25.50, Piv. Sar. 170—190, Jadran. piv. 530—550 (530).

Belgrad. Narodna banka 8220 d., 7% inv. pos. 84.50—85.25, agrari 52—52, voj. škoda 437—437.50 (438.50).

Dunaj. Pidon. savska-jadran. 86.50, Wiener Bankverein 21.30, Bodenredit 51, Creditanstalt 170, Zivno 25, Ruše 31, Mundus 175, Alpine 32.85, Trboveljska 56.20, Leykam 6.50, Rima Murany 98.65.

Les

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno: 2 vagona lipovih plohov in 1 vagon tesanega lesa. Tendencja mlačna.

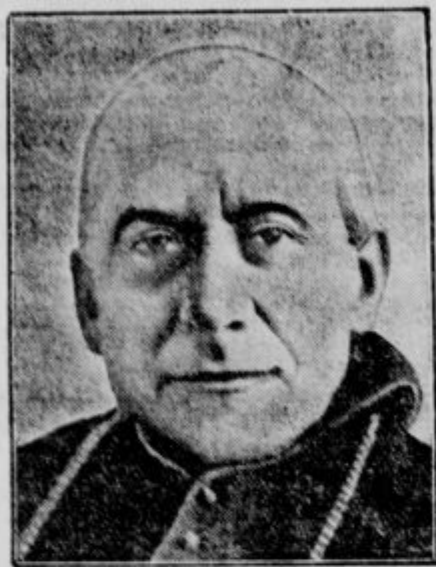
Zito

Radi pretiranih telefonskih zvez danes ni bilo mogoče dobiti poročil iz Vojvodine, tudi tečajji novosolske borze so izostali. V Crikag traja hosa v pšenici še nadalje ter je poskočila notacija za marecno pšenico na 127. Po brzojavnih vesteh se zahteva danes v Bački za pšenico 210—215, za korusu 110 do 112.50 (času pramerno suho blago). Povpraševanje iz Slovenije je precej živahno, vendar se zaključujejo posli le s težavo, ker ni pravih ponudb. — Tudi pšenična moka, katere ima nekoliko boljši odjem tudi za črne moke, se ucvršuje.

Ljubljana. (Vse samo ponudbe, slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt): Pšenica bač. 79 kg 2% ml. tar. 255—257.50, 78 kg 250—252.50, 77 kg 247.50—250, ar. 80 kg 245—247.50, 77 kg 237.50—240, slav. 77 kg 2% 235—237.50, 77 kg 72-73 kg 2% ml tar. 202.50—205, korusa um. sušena ml. vozn. 180—182.50, nav. vozn. 185—

Kako je papež prvič zapustil Vatikan

Na dan petdesetletnice svojega mašniškega posvečenja je papež Pij XI. prvič zapustil Vatikan in se podal v lateransko baziliko sv. Janeza, kjer ga je pred petdesetimi leti posvetil v mašnika kardinal Monaco La Valleta. Razen dveh prelatov ni nihče v Vatikanu vedel za ta papežev sklep. Obveščena sta bila samo prefekt ceremonij msgr. Carlo Respighi, ki je istočasno kanonik cerkve sv. Janeza Lateranskega, da pripravi vse potrebno za papežev sprejem pri sv. Janezu — in komornik msgr. Camillo Caccia Dominioni, da ukrene vse potrebno za papeževo pot iz Vatikana. Kanoniki cerkve sv. Janeza so bili obveščeni

Kardinal Gamba. Turinski nadškof, kardinal Giuseppe Gamba je 20. decembra v starosti 73 let neudoma umrl.

o papeževem prihodu šele zelo pozno prejšnji večer; gospodom v Vatikanu pa je bilo naročeno, da morajo biti ob 6 zjutraj pripravljeni, da bodo stregli papežu pri sv. maši; za kraj, kjer bo sv. oče maševal, so pa zvedeli šele v trenutku, ko so zapustili papeževo palačo.

Vse se je izvršilo v polnem redu in sv. oče je bil vesel, ko je videl, da lahko incognito in brez posebne pozornosti zapusti Vatikan in vrši svoje delo kot rimski škof v mestu Rimu.

Tako se je 21. decembra prvič po 19. septembru 1870 (dan pred zavzetjem Rima, ko se je papež Pij IX. podal k Scali Santi poleg sv. Janeza Lateranskega) zgodilo, da je rimska katedrala videla v svoji bližini rimskega škofa; sprejela pa je celo v svoje veličastne ladje in videla še enkrat sedeti na duhovniškem sedcu — rimskem sedežu v pravem pomenu besede — ki se dviga v ozadju obokanega kora v sijaju marmorja in mozaikov brez primere.

Vse je šlo gladko in sv. oče je bil globoko ginjen, večkrat od solz, od začetka do konca ceremonije, od trenutka, ko je pri vratih bazilike poljubil oba ključa iz zlata in srebra, katera mu je podal kardinal, do apostolskega blagoslova na koncu.

Po sv. maši se je papež podal v lateransko palačo, kjer si je ogledal sijajne dvorane misijonskega muzeja in dvorano papežev, kjer so bile 11. februarja podpisane mirovne pogodbe med sv. stolico in kraljevino Italijo. Popoldne je imel v cerkvi sv. Janeza Lateranskega kardinal-vikar slovesne zahvalnice v prisotnosti kardinalskega kolegija, diplomatskega zbora, papeževega dvora in nepregledne množice ljudstva.

Razkrita organizacija morilcev

Pod pokroviteljstvom mestnega sodnika

New York je doslej, kar se tiče zločinov, prepustil rekord Chicagu. Po razkritjih, ki jih je te dni prejel newyorški policijski šef Whalen, je pa dvomljivo, kateremu mestu pripada lovorjev venec. Policija je čez noč odkrila po vsej državi razporedeno organizacijo poklicnih morilcev, ki ima svoj sedež v Chicagu, v newyorškem mestnem sodniku Albertu Vitale pa svojega pokrovitelja. V temo, ki je obdajala te neštivilne umore in napade, je končno zasijala luč.

Fingiran roparski napad v klubu.

Dne 9. decembra so newyorški časopisi objavili poročilo, da je na slavnostnem banketu, ki ga je priredil Demokratski klub mestnega dela Broux zopet izvoljenemu sodniku Vitalu, tolpa sedmih zločincev tridesetim newyorškim osebam z napetimi samokresi odvzela dragocenosti in denar. Med gosti je bil tudi detektiv Johnson, sodnikov prijatelj. Ta se ni branil in je mirno pustil, da so mu vzeli samokres. Naslednji dan je bil policijski šef Whalen začasno suspendiran. Polagoma se je vedno več zvedelo o tej skrivnostni pojedini, med drugim tudi, da se je sedem že predkaznovanih zločincev nahajalo med gosti.

Policija je našla v arhivu Demokratskega kluba nadaljni material in ko se je začelo disciplinarno postopanje proti Johnsonu, je newyorška tajna policija razkrila vse niti komplota. Roparski napad je bil samo fingiran. Klubov predsednik, bogat italijanski veletrgovec s sadjem, je prišel v denarne zadrege. Nekemu čikaškemu banditu je obljubil 20 tisoč dolarjev za glavi dveh newyorških voditeljev roparskih tolp. Bandit je naročilo točno izvršil. Frankie Yale je bil ustreljen v polletju preteklega leta, Frankie Marlow pa v letošnjem juniju. Morilec pa je prejel samo 5 tisoč dolarjev in je grozil z ovadbo, če ne dobi še ostalih 15.000 dolarjev.

Morilec — gost na banketu.

Predsednik Demokratskega kluba Terranova, obenem član roparske tolpe Unione Siciliana Nazionale, je povabil morilca na banket in mu dejal, da mu bo tam izplačal ostalo vsoto. Končno so v banketno dvorano vdrl roparji in okradli navzoče. Medtem ko so roparji čez štiri ure prinesli dragocenosti, denar

in detektivov samokres mestnemu sodniku nazaj, je morilna pogodba, ki jo je čikaški častni gost lahkoverno prinesel s seboj, izginila.

Klubov predsednik in morilec.

Sodnik Vitale in pa zločinski prijatelji omizja so bili tihi pomagači. Detektiv je izjavil, da mu je sodnik prepovedal rabiti samokres. Drugi dan ga je dobil zopet nazaj. Tajna policija je dobila v roke tudi material, iz katerega je jasno razvidno, da je bil klubov predsednik Terranova, dober prijatelj Vitala, sedemkrat aretiran in predkaznovan, da je imel tako zvani Demokratski klub, čigar pokrovitelj je bil Vitale, med člani 28 prekaznovanih zločincev, in da je bil dober prijatelj Vitalov tudi zloglasni Rothstein, umorjeni milijonar in roparski vodja, kateremu je bil Vitale dolžan 19.000 dolarjev.

Policijski šef Whalen je odpotoval v Chicago, da s pomočjo tamkajšnje policije razkrije še nadaljne zveze med newyorško in čikaško podružnico sicilijanske unije. Upajo, da bodo mogli razjasniti skrivnostni umor Rothsteina. Kako daleč bodo segla razkritja, je odvisno od čikaških policijskih oblastnikov in sodnikov, ki so, kakor znano, v precej tesnih zvezah z zločinskimi tolpmi. Doslej sta sodnik Vitale ter šef zločincev in »kralj artičok« Ciro Terranova še vedno na prostih nogah. V takih okoliščinah jima ne bo težko odstraniti izdajalca in se »izmazati«. Dovolj osebnosti je interesiranih na tem, da se bomba ne razpoči.

Kino bodočnosti

Upravitelji prvih ameriških kinematografskih podjetij so, govoreč o kinematografu bodočnosti, ugotovili, da je za sedaj težko dati določeno obliko, v kateri se bodo razvijali bodoči kinematografi. Vendar moremo tudi v današnjih razmerah vsaj približno orisati sliko bodočega kinematografa.

Gledalci, ki se bodo seveda pripeljali po zraku, se bodo potem, ko bodo šli skozi nekak predor, znašli v polokrogli dvorani, v kateri bodo razporejeni udobni sedeži v obliki piramide. Strop dvorane bo pokrit s posebnim steklom, tako da bodo imeli gledalci vtis,

Novi angleški poslanik v Moskvi, Esmond Ovey (na levi) je izročil predsedniku osrednjega izvršilnega odbora, ljudskemu komisarju Kalininu (v sredi) svoja poverljiva pisma. Na desni je Litvinov, vodja ruske zunanje politike.

da so pod milim nebom. Pozornica bo izbočena in platno se bo točno prilegalo ter bo radi tega zavito in ne ravno kakor dandanes. Napolnilo se bo z živimi in govorečimi podobami. Gledalcem se bo zdelo, da se nahajajo sredi dejanja samega. Iluzija tretje dimenzije, prostornosti, bo popolnoma dovršena, tako da se bo gledalcem zdelo, da so figure žive in topljive.

Verjetno je, da bomo imeli v bodočnosti glavna kinogledališča, ki bodo imela niz svojih podružnic, zvezanih s centralami s pomočjo radiofonskih postaj. Z ozirom na to bomo imeli v bodočnosti 20 kino gledališč, kjer se bo 20 različnih občinstev ob istem času jokalo ali smejala isti drami ali komediji.

Vendar trdijo strokovnjaki, da bo prišel tudi tak čas, ko bo tudi kinematografsko platno postalo odveč: slike bodo projicirane na daljavo v prostoru in bo zrak sam služil kot platno. Dovolj bo samo enostavna kombinacija svetlobe in stereoskopske fotografije, da se bo v zraku pokazala drama ali šaloigra.

Na predsednika republike Argentine, Hippolyta Irigoyena, je 24. decembra neki italijanski anarhist streljal. Predsednika ni zadel, pač pa je usmrtil šoferja, policijskega šefa v Buenos Airesih pa težko ranil. Atentatorja so predsednikovi spremljevalci ustrelili.

Vohanstvo po izložbah

Berlinske velike trgovine so znane po svojih okusno prirejenih izložbah in tudi zelo dobro plačajo aranžerje izložb. Mnogi izmed njih dobivajo po 5—9000 mark mesečno. Zdaj so že začeli prirejati za velikonočno prodajo in s tem trenutkom je nastopila tudi špijonaža po izložbah. Često se lahko vidi, kako kak človek pred okusno napravljenim izložbo pripravi fotografski aparat, da bi slikal izložbo. Toda, preden se mu to posreči, ga že opozori paznik na listek, ki stoji nad izložbo, da je namreč prepovedano fotografiranje in kopiranje izložb. V vseh teh slučajih gre za vohanstvo, da se namreč kopirajo izložbe in prenešajo v inozemstvo ali v manjša mesta na deželi. V Berlinu je na stotine oseb, ki se bavijo s tem poslom.

Promet preko Sibiriije

V začetku januarja l. 1930 se bo vršila v Leningradu konferenca za evropsko-azijski promet preko Sibiriije. Na konferenci bodo sodelovali zastopniki 16 držav.

Samopomoč pešcev

Iz New Yorka poročajo: Smrtno nevarni promet New Yorka, ki zahteva vsak dan kako smrtno žrtev, je neko mlado New Yorčanko privedel do tega, da nosi na svojih sprehodih po mestu s seboj rdečo ročno svetilko. S to maha okoli sebe zlasti na cestnih križiščih in pri vstopu in izstopu iz tramvaja in s tem opozarja mimo drveče avtomobile. Miss L., ki hoče organizirati veliko protiavtomobilsko gibanje, je pisala nekemu policijskemu komisarju pismo, v katerem daje duška svojemu srdu nad pomanjkljivo varnostjo na ulicah New Yorka. »Vabim Vas, da en večer z menoj vstopite in izstopite iz tramvaja na Broadwayu,« mu je pisala. »Če boste preživeli tisti večer, boste gotovo prišli do tega, da je škandalozno, v kaki nevarnosti se nahaja ubogi newyorški pešec.«

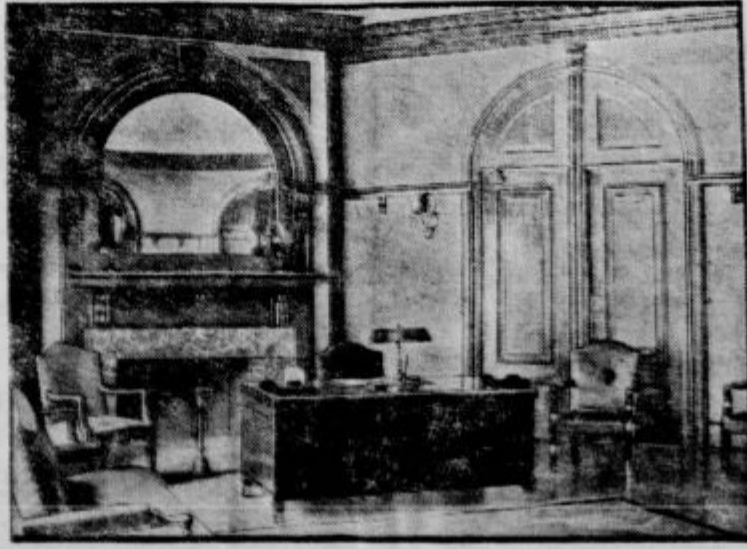
Vsak newyorški pešec mora dati tej dami prav. Vse signalne luči in podvojena pozornost prometnih stražnikov na križiščih ne pomaga dosti ubogim pešcem. Cestno nesreče v New Yorku in tudi v drugih vele mestih Amerike se množe od leta do leta in varnost pešcev se manjša od dne do dne.

»Miss Evropa« Elizabeta Simon se je v Budimpešti poročila z Brammerjem, sinom najbogatejšega veletrgovca s tkaninami na Ogrskem.

Kako sta se ponesreč'la Williams in Jenkins

Pred kratkim sta poskušala znana angleška letalca major Williams in kapetan Jenkins postaviti nov svetovni rekord v nepretrganem letu in sta se, kakor znano, v goratem predelu Tunisa ponesrečila. Sedaj je britansko zrakoplovno ministrstvo objavilo, da bosta njihovi trupli prišli v kratkem v Southampton in da ju bodo izročili rodbinama. Ministrstvo je takoj odredilo najstrožjo preiskavo, ki mora na mestu katastrofe ugotoviti, kako se je ponesrečilo njuno letalo »Fairey«. Po dosedanjem raziskovanju je najbolj verjetna sledeča kombinacija: Leteč v megli in temi nad gorato pokrajino, namesto nad morjem nedaleč od tuniške obale, kakor sta mislila, sta se najbrže spustila nižje, da dobita kako točko v svrhu orientacije. Tedaj pa sta se zadela ob kak skalnat greben, kar je povzročilo smrt obeh letalcev. Po natančni preiskavi motorja so ugotovili, da ni v njem prav nobene napake, katera bi ju prisilila do pristanka. Okolnost pa, da se je ura na letalu ustavila ob 21.40, priča, da sta bila Williams in Jenkins dve uri prepozna z ozirom na časovno razpredelnico svojega poleta.

Požar v Beli hiši. V Washingtonu je na sveti večer naznanjen velik požar, ki je povzročil občno skoko. — Slika na desni: Delovna soba predsednika, katero so morali radi požara izprazniti.

Ivan Pregelj: Izbrani spisi, 4. zvezek

Jugoslovanska knjigarna. Cena: vezana Din 60, nevezana Din 45. V Ljubljani, 1929.

Z vsakim zvezkom jasnejša mi postaja Pregljeva veličina v slovenskem slovstvu. Njegovi izbrani spisi niso bili potrebni le radi izredne razmetanosti po časopisju, radi česar so ostajali skriti, bili so potrebni namreč prav zato, ker nam raste iz teh zvezkov nova umetnina, če hočete mozaik slovenskega baroka.

Naj pregledujem Preglja in analiziram njegove spise, kakor hočem, najbolje mi označa njih slogovni izraz pojem baroka. Antiteza svet in nosijo njegovi ljudje v sebi in izven sebe v izobilju: groba trdota — mehka nežnost, gorka čustvenost — hladno razumstvo, deklasična rahlost — brezobzirna krutost (primeri v Muzniku prizor malega dekleta z nedolžnim jagnjetom sredi bitke). In če je Pregelj pri iskanju v svoj slog najsijajnejše uspel prav v delih, ki so že po svojem časovnem obeležju zahlevala in vodila v baročni slog, vidim v tem stilnem sproščanju in izživljanju potrdilo, da je Pregljeva struktura duha pretežno baročnega značaja. Seveda bi si kdo stavil vprašanje o slogu, če: kaj nam ina pa danes povedati barok? Taka vprašanja pa se mi zde do celja zgrešena, ker je lepota nadstila in ni vezana ne na barok ne na klasicizem ne na romantiko ali naturalizem ne na im- ali ekspresionizem, marveč je velika umetnina očituje preko vsakega sloga, a jo velik umetnik more dati samo v svoji lastni duhovni strukturi primernem slogu ter se ne more in ne sme riniti sebi ali drugemu na ljubo v kak drug slog, pa naj bo še tako moderen in cenjen. In če nam kdo danes skozi baročno prizmo svojega duha iskreno doživi in ustvari pravo umetnino, jo bo iskren iskavce lepote prav tako doživel, kakor doživlja iskreno doživeto umetnino novega realizma ali populizma. Vse, kar zraste samo iz kakršnekoli težnje po slogovni modernosti, je naprej obsojena modna enodnevna, če je ni obdajala večna lepota.

Da je Pregelj umetnik velike sile, o tem danes nihče ne more dvomiti. Ni vse, kar se mu poredi iz peresa prvovrstne umetnina, ker piše veliko, a v večji ali manjši meri nosi vse pečat njegovega močnega duha. Poslednji zvezek njegovih spisov nam to znova potrjuje. Zopet snovna in formalna celota, ki je v veliki meri čista umetnina.

Snovno daje knjigi enoto prvolečnik goriški Anton Muznik, doma s Tolminskega. Pisane in dogodkov polne so Muznikove zgodbe, ki nam jih deloma zapisuje Muznik sam, deloma pa vrzeli polni Pregelj. Grobo nežna idila tolminskega sveta podaja roko brezsrčno kruti vojni grozi (ki pa je sprito svetovne še vedno idilična), dokler se ne umiri v starostno lagodnem življenju goriškega protomedika. Torej zopet romansirani življenjski kakor Glavarjev, zopet smo v 18. stoletju, a v drugi slo-

venski zemlji, v drugačnih življenjskih razmerah in zato seveda z novo in čisto drugačno usmerjenostjo. Zopet nezakončje, vojaški odpu-stek, ki pa se pred rojstvom dobi čisto postav- nega očeta-rednika v plemenitem Lenartu, ki mu pa kmalu umrje. Tudi uboga mlada vdova in mati Tona se kmalu zmuči do smrti in jo njen oče, ubogi tolminski upornik, po devet- letni ječi pride točno pokopat. Ko Antonu umr- je tudi ded, se na grobu usmili 15 letne sirote stari oče Matič, daleč naokrog spoštovani ra- nar, pri katerem je zajel prvo globoko in obil- no zdravilsko modrost. Ujamejo ga in mora k vojakom. Tolminska plemenitost in upornost ga je sicer pognala skozi šibe, a šibe so odkrile njegovo pismenost in ranarsko učenost — pa so ga potisnile na pot vojaške kariere. Vojska na Laškem, sedemletna vojna na Češkem in v Sleziji s celo vrsto silnih doživetij so mu zhi- strile razum in srce. Tolminec je življenjsko zorel in se kot zrel mož nastanil v Gorici v vi- sokem činu splošno spoštovanega in priljubl- jenega zdravnika. Doživlja je seveda svoje romane v Tolminu in po svetu in v Gorici. Vsa ta polnost dejanja je zajeta v te pisane zgodbe.

Posebej naj omenim drugi del Muznikovih zgodbe, ki jih Pregelj objavlja prvič v tej knji- gi. Niso zaokrožena celota, štiri epizode so s prologom in epilogom. Naj o prvem in zadnjem misli kdo, kar hoče z estetskega stališča, kdor ima količkaj ljubezni do tam opevanega slo- venskega jezika in življenjske modrosti v luči vere, temu bosta prvovrsten užitek. Iz ljubezni do prvega, do domače besede so v znatni meri rasli ti zapiski, zlihi pa so se v življenjsko mo- drost od sveta se poslavljajočega starčka. To so štirje spomini starega Muznika iz preteklega življenja, zapisani v štirih vigilijah. Prva vigilija nam slika nežno konteso Leonoro z vso gracio plemiške in plemenite baročne eleganc- e ob trdokornem, a srčno tako plemenitem Tol- mincu. Druga se razvija ob mladi ljubezni svojega varovanca mladega Antona in njegovi ženki Vidi, kako pričakujeta prvorojenčka, a prideta dvojčka, da imata oba deda prav. Tret- ja baje o strašni usodi goriškega višjega zdrav- nika Delgrajze. Četrta pa nas vodi spet v Tol- minske hribe in nam pripoveduje, kako je Muznik dvema mladima zaljublencema pomag- al z denarjem do poroke, pa se je prvič opil na svatbi. — Z Regino Rožo in Mojo krivdo... v tretjem zvezku Izbranih spisov nas je Pre- gelj tako razvalil, da je človeku ob teh štirih vigilijah hudo in malo žal, da je stari Muznik včasih res malo brbljav, kakor toži sam, a včasih se nam ob Leonori in Vidi zazdi, da bi bil bolj ko Muznik mogoče Pregelj napraviti iz njiju bisere najvišje lepote.

Tudi formalno je Muznik lepa enota. Sicer je vsa množina gajanja zajeta v nekaki frag- mentarni obliki dnevnika in arhivalnih za-

pisikov radi česar je vsa knjiga bolj galerija slik, ko grandiozna slika; tudi to je svojevrstna baročni slogovna posebnost. Vso to mnogoli- kost na preveč in prepleta neprestano dvoj- motiv, ki se ti prav ko v glasbi neprestano spovzeta: naj bo, Bog že ve zakaj je trpka tolminska bogovdanost v najhujših urah trp- ljenja. Drugi je slutnja hudih ur: »Ene ura je skrita morbi! lih nocoj.« Tako je vsa mno- žica dogodkov prepletena z neko lirčno tančico subjektivnega doživljanja, kar vse spada k ba- ročnemu slogu.

Se eno stvar občuduje človek pri Preglju: njegovo čudovito erudicijo, ki njegovemu slo- gu odzane vsak videz samovoljnosti, kajti izza sloga, ki se ti včasih boče zadržati malo samo- voljno načelkan, ti pogleda čudovito poznanje stroke, o kateri piše, časa, krajev, zgodovine in neverjetna načitanost. Spriča takega stro- kovnega znanja in poznanja dobi tudi jezik svoj pečat strokovnega znanja. Morda prav ta podrobna strokovna izobrazba napravlja pri Preglju prijetno to, kar je pristutno pri nje- govih posnemovalcih, kjer nima Pregljev slog nikoder te solidne erudicijske pogovitve.

Pregelj nam je dal zopet lepo knjigo, dal slovensko knjigo, ustvaril nov kos slovenskega časa in kraja. K znamenitim Cankarjevim be- sedam o domovini je Pregelj napisal nič manj znamenite besede o materinem jeziku: »Beseda materina! O, kolika blagodat človeku od Boga! Slika lica materinega, glej, kadar je v grobu, uganiš ti je. Toplota, lepota in dobrota mate- rine besede žumi do groba v ušesu in se ne razgubi. Zato, ker je tudi sveto materino ob- ličje le od mesa in mora preiti in ker je le be- seda nesmrtna, od duše, ki umrla ne bo. O moj Bog! Kako naj se ne prečudim, da so vendar mojemu rodu ljudje, učeni, pošteni, dobri in pametni, pa materino govorico pozabiti morejo, se je sramovati hočejo pa se s tem svetega spomina rodne matere kakor apostol Peter Uče- nika zatajiti ne boje...« Kdor ljubi slovensko zdravje, slovensko zemljo in slovensko mater, bo ljubil tudi to knjigo!

J. Solar

Drobci iz Belgrada

Znani srbski znanstvenik dr. T. R. Djor- djević je pri Geza Kohnu izdal dve zelo za- nimivi knjigi z naslovom: »Naš narodni život«, v kateri je uvrstil celo serijo svojih člankov. Prva knjiga je etnološko-folkloristična in med drugim vsebuje naslednje zanimive članke: »Naša narodna umetnost«, »Njegovski narodne poslovice«, »Naši seoski zanatli (rokodelstva)«, »Naša narodna nošnja«, »Naše staro oružje« itd. Druga pa je posvečena zakonskim vprašanjem (teme: Celibat — brak. Doba za ženidbo in udad- bu. Uzimanje u rodu. Dvoječka nevinost, Po- ligamija, Polandrija, Svatojsko groblje, Ku- povina in otmica devojaka, Jedna kazna za že- ne itd.). Dr. Djordjević je z njemu lastno vest- nostjo in dobrim poznanjem obdelal vse te in- teresantne teme. Knjiga se priporoča sami. Vsaka obsega po 160 strani. Izšlo bo še nekaj nadaljnjih knjig z istim naslovom.

Sredi novembra je začel v Belgradu izha- jati tednik s karakterističnim naslovom: »Dru- štvena obnova«. V uredništvu odbora so: dr. Niko Zupančič, dr. Bogdan Vošnjak, Grigorije Božović, dr. Mirko Kus-Nikolajev, Abdulah Hadžić, Dimitrije Mitrović in še nekateri ši- rom države znane osebnosti. Lastnik revije je Čedomir Mitrović. Naročiti: Miloša Velike- ga 14, Belgrad. Cena letno 120 Din.

Matica Srpska v Novem Sadu je izdala tri knjige mladinske pesmi, tri knjige najprizna- nejših srbskih mladinskih pesnikov: Jovana J. Zmaja, Vojislava J. Ilića in Milete Jakšića. Po- sebej prva je uspela. Umetniško je knjige opre- mil slikar Vasa Pomorišac.

Cetinjski »Zapise« prinašajo v decembrski številki drugi del zanimive studije: Beogradski nadrealizem (Risto Ratković), zadete zapiske tifusnega vojaka z naslovom »Smrte« (Nikola Trajković), daljši prevod iz Francis Jammesa in celo vrsto kritik in prikazov.

Vojna literatura se je obogatila po pismih, ki jih je pisal znani ruski pisatelj Fjodor Stepan kot rezervni oficir sibirskih strelcev na karpatski fronti svoji ženi, materi in prijateljem in jih zdaj pod naslovom »Kak eto bilo možno?« izdal v knjižni obliki (v nemškem prevodu pod naslovom »Wie war es möglich?« Karl Hanser, München, 8.50 M). Stepan je nedavno zaslovel po romanu »Ljubezen Nikolaja Pereslegina«, ki ga mnogi smat- rajo za najfinjšo analizo človeka v sodobni litera- turi. Pisma s fronte so pisana neposredno, živo in preprosto ter bodo zlasti one zanimala, ki so na tej fronti res bili. Njegove sodbje o »omadeževanju fantazije«, ki ga povzročajo vojni lazarjeti, o »ble- ščeti neumnosti« gotovih generalov, o »večnih podlostih« visokih oseb, o »umazanem kokotstvu milosrdnih sester«, so ostre in globoke. Pisatelj, ki odklanja boljševizem, je danes vsučiliški pro- fesor v Draždanih.

Politično-zgodovinska literatura. Theodor von Sossnky: Erzherzog Franz Ferdinand, Oldenbourg, München, 10.50 M — Leopold von Chlumsky: Franz Ferdinand Wirken und Wollen, Verlag für Kulturpolitik, Berlin, 10 M — Dr. Viktor Eisen- menger: Franz Ferdinand, Amalthea-Verlag, Zü- rich, 10 M — Coudenhove-Kalergi: Das Wesen des Antisemitismus, Paneuropa-Verlag, Leipzig — Reut-Nicolussi: Tirol unterm Beil, ljudska izdaja, Beck, München — Rudolf Steinmetz: Sociologie des Krieges, 704 strani, Barth, Leipzig — Napoleon an Josephine, Briefe der Liebe, Urban-Verlag Freiburg.

HANKA, spisal A. Marby, Ljudske knjižnice 24 zvezek. — V »Hanki« imamo Slo- venci edini roman, ki nas vpelje v življenje malega lužiško-srbskega ple- mena, ki ves obdan od mogočnega nemškega naroda, ohranja svoj jezik in svoje šege. Broš. 22. vez. 30 Din. Dobi se v »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani

Pridobivate novih naročnikov!

Lepe orehe

letošnje, kupuje v vsaki množini

F. MATHEIS' OVI NASL. V BREŽICAH.

Potrji neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, da je naš preljubljeni oče in stari oče

ANTON LAPUH

bivši dolgoletni župan obč. Zakot in pos.

dne 28. dec. 1929 ob pol 11 zvečer po kratki bolezni, previden s tolažili sv. vere, v 84. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspal. — Pogreb nepozabnega pokojnika se je izvršil dne 30. dec. 1929 na pokopališču v Brežicah.

Brezina-Zakot, dne 29. dec. 1929.

Anton, Jože, Franc, Mihael, sinovi, Sestra Ciprijana, hčer.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš predobri brat, stric in svak, gospod

ALOJZIJ VIRBNIK

profesor v pokoju

v nedeljo, dne 29. t. m. nenadoma umrl.

Truplo blagopokojnika se bo prepeljalo v torek, dne 31. decembra t. l. ob 10 dopoldne po blagoslovitvi izpred kapelice pri Sv. Krištofu v Novo cerkev, kjer se bo vršil pogreb v sredo 1. januarja 1930 ob 3 popoldne.

V Ljubljani, dne 30. decembra 1929.

Globoko žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Otvoritev nove gostilne

v Zagorju št. 142

Se priporoča in želi

SREČNO NOVO LETO

FRANJA RANZINGER, gostilničarka.

Zahvala

Ob prehudi izgubi naše preljubljene sestre ter nečakinje

Vilme Ban

smo bili deležni tolikih izrazov sočutja, da ne najdemo primernih besed za zahvalo. Bog bodi plačnik vsem plemenitim darovalcem cvetja in vsem, ki so drago pokojnico prijateljski spremljali na njeni poslednji poti.

Celje, 30. decembra 1929.

Rodbine:

BAN, BOGATAJ, BLANC.

Pierre L'Ermitte:

Žena z odprtimi očmi

Pentapon in Filomela opazujeta to trenje ljudi in stvari z neprikritim strahom in vsak pravi pri sebi: »Hvala Bogu, da nisem zraven!«

Naposled je vse »na svojem mestu«. Težko si predstavljaš, koliko je mogoče natovoriti na noirmoutierski avtobus!

Nekdo je odprl velike dveri garaže, motor pride v tek...

Evo ga na cesti, strahotnega črva »macroba« se- danjih, apokaliptičnim bližnjih časov.

Za trenutke se ustavi, nato se pa na mah spusti po poti v dir...

Teta Cecilija in Rolanda komaj utegneta poma- hati skozi kriva stekla oken v poslednji pozdrav, ko je zavila pošast že na pristaniški most... pomikajoč se z gromovskim šundrom v oblakih prahu.

Dobra Filomela gleda za njim, kako se oddaljuje, kako vztrepetava, odkakuje in postaja počasi komaj vidna siva točka na obzorju...

Potihem odmoli tri Češenamarije za srečno pot. Nato se začne spet molčanje. Nekaj ljudi, ki so prišli spremit potnike, je odšlo. Mirno gre mimo krava, rep ji binglja ob nogah, sledita ji še dve, ki ju goni kmetica s šibo v roki. Noirmoutier je spet Noirmoutier.

Počasi je obrnila Filomela Pentaponovo glavo proti glavni ulici in korakoma, mirno — čemu bi se neki žurila? se odpravila proti »Zavetju«, ko se po- javi na oglu pri pošti mladenič, skoči s kolesa in zadrži osla za vajeti.

45

»Je-li res... da sta odpotovali?«
»Da, ubogi moj Filbert, odpotovali sta; komaj dve minuti je tega... Ne boste ju dohiteli...«
»Oh da, dohitel ju bom!«
Tako skoči mladi mož na kolo ter se zažene proti nadaljnjemu oblaku prahu, ki ga tam daleč, v smeri vasi les Eloux razganja morski vetrič...

Šest in dvajseto poglavje.

Včasih so dobivali malčki pri izpitih v šoli taka-le vprašanja: Dva voznika zapuščata isto mesto v pre- sledku petnajstih minut ter imata konje različne hi- trosti: — kje se bosta srečala?

Klasičen odgovor je bil: v prvi krčmi. Odkar se je razvil promet z avtomobili, je po- stala ta šala nerabna.

Filbert je vedel, da se ustavi avtobus nekaj časa v la Guérinière, potem v Barbâtre, kjer izstopijo ljudje in oddajo prtjago, ter dospe — še zmerom dovolj natovorjen — v la Fosse.

S temi tremi postajališči je računal in vedel, da bo še pravočasno prispel tja.

Vozil je tako hitro, da je prehitel avtobus v Bar- bâtre, pustil na levi za seboj pusto pot, ki pelje v Goâ in dospel na pomol v la Fosse nekaj hipov pred prihodom avtobusa.

Tam je skočil s kolesa in se začel sprehajati po nekdanjem pristanišču ameriških hidroplanov.

Tedaj se je začel obotavljati...

Ali naj počaka potnici pri postajališču avtobusa, sredi banalnosti kovčegov in priljage in množice potnikov?

Ali naj gre na pomol in se postavi pred parnik, ki čaka na odhod proti kontinentu?

In — kaj bo pa storil potem?

Prvič se je Filbert vprašal, kaj mu je storiti. Ko je na polju slučajno izvedel, da odhaja Ro- landa v Pariz, je imel eno samo misel: da jo vidi!

Oblastna, neukrotljiva, skoro divja je bila misel. Brez obotavljanja je skočil na kolo in dirjal ka- kor brez uma najprej v Noirmoutier, nato v la Fosse.

Zdaj je tu... Gospodični bosta zdaj zdaj izsto- pili... Kaj mu je storiti?

Ali ima pravico do kakršnega si bodi očitka?

Napram Rolandi? Napram Rolandi, da mu niče- sar ni rekla... ničesar sporočila, o kateri je izvedel le slučajno, da odhaja istega dne?

Pač, toda Rolanda ni bila sama; spremljala jo je teta in Filbert je vedel, da ji njegove namere niso posebno všeč.

Ali naj se jima približa? Ali naj jima želi — o porogljivosti — srečno pot? Ali naj da duška svo- jemu presenečenju, svoji nemirnosti, svoji boilesti?

Kaj neki bi mu odgovorila teta v tem slučaju?

Morda tako-le:

»Kaj pa Vas vse to briga, gospod?«

Resnično, kaj ga ima vse to brigati?

Torej ni bilo prav, da je prihitel? Kdo pa ima svoje srce v oblasti v trenutku, ko je izpostavljeno nevarnosti?!

Tako je Filbert zašel v neodločnost... Sicer pa mu čas ni dopuščal, da bi razmišljal, kako naj se postavi, kajti tam doli pri kameniti ograji, kjer se začena pomol, sta se že prikazali teta in nečakinja, dva mornarja pa peljeta za njima na vozličku več tež- kih kovčegov...

Kocka je padla!

